

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin julkaisuja
Publication Series of the Northern Ostrobothnia Hospital District
2/2011

**KUMPPANUUS KANNATTA
– työelämän ja ammattikorkeakoulujen
yhteistyö opinnäytetöiden ohjauksessa ja
tulosten hyödyntämisessä**

Anne Korhonen, Maiju Ansamaa, Helena Eronen, Paula Haapalainen, Terttu Koskela,
Seija Miettinen, Liisa Ukkola

Oulun yliopistollinen sairaala
Lasten ja naisten tulosalue
Lasten ja nuorten vastuualue
Oulu 2011

Korhonen Anne, Oulun yliopistollinen sairaala, Lasten ja naisten tulosalue, Lasten ja nuorten vastuualue PL 23, 90029 OYS

Ansamaa Maiju, Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoinen, Uusikatu 46, Oulu

Eronen Helena, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Hallintokeskus, PL 10, 90029 OYS

Haapalainen Paula, Diakonia- ammattikorkeakoulu Pohjoinen, Uusikatu 46, Oulu

Koskela Terttu, Oulun Seudun Ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, Professorintie 5, 90240 Oulu

Miettinen Seija, Oulun yliopistollinen sairaala, Lasten ja naisten tulosalue, Lasten ja nuorten vastuualue, PL 23, 90029 OYS

Ukkola Liisa, Oulun Diakonissalaitoksen säätiö, Oulun Diakoniaopisto, Uusikatu 46, 90100 Oulu

ISBN 978-952-5238-70-9 (nid.)

ISBN 978-952-5238-71-6 (PDF)

ISSN 1455-6758

TTY Center
Oulu 2011

Tekijät: Korhonen Anne, Ansamaa Maiju, Eronen Helena, Haapalainen Paula, Koskela Terttu, Miettinen Seija, Ukkola Liisa		
Julkaisun nimi: Kumppanuus kannattaa – työelämän ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö opinnäytetöiden ohjauksessa ja tulosten hyödyntämisessä		
Tiivistelmä: Osaavan henkilöstön varmistaminen on sosiaali- ja terveysalalla työelämän ja koulutuksen yhteinen tavoite. Työelämälle se on toiminnan välttämätön ehto, oppilaitoksille sen kouluttaminen on tulostavoite. Oulun yliopistollisen sairaalan lasten ja nuorten tulosyksikön, Oulun seudun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikön sekä Diakonia- ammattikorkeakoulu Pohjoisen yhteistyön tuloksena syntyi kolmiosainen opinnäytetöihin liittyvä kokonaisuus. Se sisältää opinnäytetyön aihepankin, opinnäyteyhteistyön ohjeen ja tulosten käyttöön ottamisen mallintamisen. Yhteistyön tavoitteena oli integroida opinnäytetyöt lasten ja nuorten hoitotyöhön ja sen erityispiirteisiin, parantaa opiskelijoiden oppimistuloksia ja lisätä hoitotyön vetovoimaisuutta oppimis- ja työympäristönä. Työelämän ja koulutuksen yhteistyö mahdollistaa uudella tavalla hoitotyön käytännön ja koulutuksen kehittämisen, sillä opinnäytetöiden tulokset palautuvat työelämään kehittämiskohteina ja uusina opinnäytetöiden aiheina.		
Avainsanat (asiasanat): Opinnäytetyö, opiskelijoiden tuki, yhteistyö, työelämälähtöinen opinnäyteyhteistyö, lasten ja nuorten hoitotyö		
Kokonaissivumäärä: 61	ISSN: 1455-6758	ISBN 978-952-5238-70-9
Jakaja: Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri Yhtymähallinto	Tilausosoite: PL 10 90029 OYS	Kpl-hinta: 20 e

Authors: Korhonen Anne, Ansamaa Maiju, Eronen Helena, Haapalainen Paula, Koskela Terttu, Miettinen Seija, Ukkola Liisa						
Publication name: Collaborative co-operation is effective - collaboration between working life and education in bachelor theses process						
<p>Summary: The mutual goal of ensuring competent nursing staff is a base for multi organizational collaboration between three participatory organizations. Oulu University Hospital Department of Pediatrics and Adolescence, Oulu University of Applied Sciences, School of Health and Social Care and Diaconia University of Applied Sciences developed the model of a collaborative thesis process.</p> <p>The three-phase collaborative model consists of clinical topics of the theses, coherent protocols for performing the thesis process and finally a model which guides implementation of the results enlightened by the theses into practice. Multi organizational collaboration aimed at increase integration of the contents of the bachelor's theses into pediatric and adolescence nursing and its special features. It also aimed at improve nursing practices and make this nursing area attractive as learning and working context for nursing students. Advanced collaboration deepens nursing students' learning and thus increases availability of competent employees in future. It also increases opportunities for further development by opening new ideas for development and for future thesis.</p>						
Keywords (indexwords): Bachelor theses, tutorial process, multi organizational collaboration, facilitation, pediatric and adolescence nursing						
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">Number of pages: 61</td> <td style="width: 33%;">ISSN: 1455-6758</td> <td style="width: 33%;">ISBN 978-952-5238-70-9</td> </tr> </table>	Number of pages: 61	ISSN: 1455-6758	ISBN 978-952-5238-70-9			
Number of pages: 61	ISSN: 1455-6758	ISBN 978-952-5238-70-9				
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">Delivery: Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri</td> <td style="width: 50%;">Order address: PL 10</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">Yhtymähallinto</td> <td style="text-align: right;">90029 OYS</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Price:</td> <td style="text-align: right;">20 e</td> </tr> </table>	Delivery: Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	Order address: PL 10	Yhtymähallinto	90029 OYS	Price:	20 e
Delivery: Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	Order address: PL 10					
Yhtymähallinto	90029 OYS					
Price:	20 e					

Jos haluat päästä pian perille, toimi yksin.
Jos haluat päästä pitkälle, toimi yhteistyössä toisten
kanssa.

(Afrikkalainen sananlasku)

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	8
1. TYÖELÄMÄN JA OPPILAITOSTEN KUMPPANUUS YHTEISTYÖN EDELLYTYKSENÄ	9
2. OPINNÄYTETYÖT OSANA NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA HOITOTYÖTÄ	12
3. OPINNÄYTETYÖN PROSESSI JA HANKKEISTAMINEN	13
4. YHTEISTYÖHANKE	15
4.1 Yhteistyön tarve	15
4.2 Yhteistyökumppanit	16
4.3 Hankkeen toteuttaminen	17
4.4 Hankkeen esittely	17
5. UUDEN TOIMINTAMALLIN KEHITTÄMINEN	18
5.1 Aihepankki	18
5.2 Ohje opinnäyteyhteistyöstä	20
5.3 Tuloksista toiminnaksi toimintamalli	21
6. YHTEISTYÖKUMPPANIT JA OPINNÄYTEYHTEISTYÖ	24
6.1 Lasten ja nuorten tulosityksikkö	24
6.1.1 Opinnäyteyhteistyö ja hoitotyön johtaminen	25
6.1.2 Opinnäyteyhteistyö osana henkilöstön ammattitaidon ylläpitoa	25
6.1.3 Opinnäyteyhteistyö osana henkilöstöstrategiaa	26
6.2. Ammattikorkeakoulut	27
6.2.1 Ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaava säädöspohja	27
6.2.2 Tavoitteellinen opinnäyteyhteistyö valmistaa opiskelijaa työelämään	28
7. OPINNÄYTEYHTEISTYÖ JA TIETOSUOJAN HAASTEET	29
7.1 Tutkimusluvan hakeminen, myöntäminen ja sopimukset	29
7.2 Tiedon lähteet ja suostumusasiakirjat	30
7.3 Henkilörekisterin suojaus, hävittäminen ja arkistointi	31
8. POHDINTA	32
8.1 Yhteistyöhankkeen kokonaisuus	32
8.2 Opinnäytetyö yhteistyön kehyksessä	32
8.3 Opinnäyteyhteistyössä tunnistetut haasteet	33
8.4 Kokemuksia opinnäyteyhteistyöstä	34
8.5 Opinnäyteyhteistyö on jatkuvassa muutoksessa	34
JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	35
LÄHTEET	36
LIITTEET	

JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysalalla on monia kansallisesti yhteisiä huolenaiheita. Henkilöstöön liittyvät kysymykset ovat osa niitä. Yhtäältä tunnetaan huolta työvoiman riittävyydestä ja alan vetovoimaisuudesta. Toisaalta samanaikaisesti lisääntyvät haasteet kehittää sosiaali- ja terveysalan toimintoja vastaamaan väestön muuttuvia ja lisääntyviä tarpeita, jolloin tarkastellaan työvoiman osaamiseen ja sen ylläpitämiseen liittyviä tekijöitä. Nämä kysymykset suuntaavat huomion koulutuksen ja työelämän yhteistyöhön ja sen merkitykseen (1). Yhteistyötä edellytetään monissa kansallisissa hankkeissa, kuten esimerkiksi Kunta- ja palvelurakennemuutosten hankkeissa. Tämä ns. PARAS- hanke (2) edellyttää sellaisten toimintamallien kehittämistä, joilla turvataan tarkoituksenmukainen ja ammattitaitoinen henkilöstö, parannetaan alan vetovoimaisuutta sekä tehdään sille kouluttautuminen ja alalla työskentely houkuttelevaksi.

Sosiaali- ja terveysala yhdessä ammattikorkeakoulujen ja muiden koulutusyksikköjen kanssa muodostavat toisistaan riippuvaisen verkoston. Tästä johtuen terveysalalle suunnatut, yhteistyötä edellyttävät ohjelmat koskettavat myös ammattikorkeakouluja terveydenhuollon keskeisten toimijoiden kouluttajina. Yhteistyötä edellyttää myös Ammattikorkeakoululaki (2003/351). Sen mukaan ammattikorkeakoulun tehtävinä ovat työelämän kehittäminen ja sen vaatimuksiin perustuvan korkeakouluopetuksen tarjoaminen, opiskelijan ammatillisen kasvun tukeminen sekä työelämää ja aluekehitystä tukevan tutkimus- ja kehitystyö. Käytännössä lain hengen mukainen toiminta on mahdollista vain tasavertaiseen kumppanuuteen perustuvissa yhteistyösuhteissa. Tässä julkaisussa kuvataan Oulun yliopistollisen sairaalan lasten ja nuorten tulokset (nimike ajalta ennen vuoden 2011 organisaatiomuutosta), Oulun seudun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikön sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun Pohjoisen opinnäytetöihin liittyvä yhteistyön malli. Opinnäyteyhteistyöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä työelämän ja koulutuksen yhteistyötä, jonka kohteena on opinnäytetyön prosessi kokonaisuutena. Se alkaa aiheen valinnasta ja päättyy malliin tulosten hyödyntämisestä työelämässä. Yhteistyön kehittämisen lähtökohtina tarkastellaan työelämän ja koulutuksen välistä kumppanuutta sekä opinnäytetöiden roolia näyttöön perustuvan toiminnan vahvistamisessa. Julkaisun lopuksi tarkastellaan tehtyä opinnäyteyhteistyötä käytännöllisten ja teoreettisten perusteiden näkökulmasta.

Onnistuneen opinnäyteyhteistyön edellytyksenä on sitoutuminen toimimaan yhteisen tavoitteen puolesta. Yhteistyö edellyttää myös siirtymistä tarkoista sektorirajojen sisään pitäytyvistä ajattelu- ja toimintamalleista rajoja ylittävään toimintaan. Tällöin yhteistyö ei ole yksilöiden tai yksiköiden valittavissa, vaan se on tapa toimia. Yhteistyö nähdään kahden tai useamman tahon väliseksi, molemminpuolisesti hyvää tekeväksi ja selkeästi määritellyksi suhteeksi, jonka taustalla on osapuolten toisiaan täydentävien tarpeiden ja voimavarojen tunnistaminen ja niiden käyttäminen yhteisen tavoitteen saavuttamisessa (4, 5, 6). Opinnäytetyöt ovat pääosin tuote-, palvelu-, organisaatio- tai menetelmäkehitykseen liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita. Ammattikorkeakoulun tehtävän mukaan opinnäytetyöt tulisi tehdä ammattikorkeakoulun ulkopuolisille, oman alan työyhteisöille. AMK -opinnäytetöille on luonteenomaista aiheen käytännölläisyys ja konkreettisuus, tiivis työelämäyhteys ja tulosten välitön hyödynnettävyys. (7.) Opinnäytetyö voi olla

kehittämisen- tai tutkimuspainotteinen työ. Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössä kehitetään, toteutetaan ja arvioidaan uusia tuotteita, palveluja, toimintatapoja ja työkäytäntöjä. Lopputuotteena voi olla tuote tai toiminnallinen tapahtuma. Tutkimuspainotteisessa opinnäytetyössä etsitään empiirisen aineiston avulla vastausta tutkimuskysymykseen. (8) Tässä hankkeessa niistä kaikista käytetään käsitettä opinnäytetyö.

Opinnäytetyöyhteistyön tavoitteena on tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja suunnata sitä lasten ja nuorten hoitotyössä tarkoituksenmukaisille osaamisalueille. Ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvällä opinnäytetyöllä opiskelija kehittää ja osoittaa valmiuksiaan soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä (7, 9). Nämä tavoitteet konkretisoitiin tässä yhteistyössä siten, että opinnäytetyön kautta 1) oppiminen integroituu lasten ja nuorten hoitotyöhön ja sen erityispiirteisiin, 2) integroituminen edistää oppimistuloksia ja 3) hoitoalan vetovoimaisuutta oppimis- ja työympäristönä.

Opinnäytetyöyhteistyön ensisijaisina hyödynsajina ovat opiskelijat, joiden oppimisen keskeiseen vaiheeseen, opinnäytetyön tekemiseen, hanke tuo järjestelmällistä ja monialaista ohjausta ja tukea. Myös yhteistyön osapuolet hyötyvät voidessaan yhdistää voimavarojaan osaavan henkilöstön saamiseksi lasten ja nuorten hoitotyöhön. Lopullisen hyödyn tästä yhteistyöstä saa lapsipotilas perheineen osaavan ammattilais-sukupolven astuessa työelämään.

1. TYÖELÄMÄN JA OPPILAITOSTEN KUMPPANUUS YHTEISTYÖN EDELLYTYKSENÄ

Organisaatioiden välinen kumppanuus on pitkäkestoinen liittoutuma, jonka avulla hallitaan osapuolten tärkeinä pitämiä strategisia haasteita. Kumppanuutta edistävät yhteiset neuvottelun välineet, kuten yhteinen kieli sekä ennakoivat sopimukset, joissa sovitaan osapuolten velvollisuuksista, yhteistoiminnan tavoitteista ja muodoista. Toiminnan arviointi ja kehittäminen perustuvat palautetietoon ja vastuu kehittämisestä jakautuu kaikille osapuolille. (10, 11)

Työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä on tarkasteltu monipuolisesti kotimaisessa kirjallisuudessa, kuten esimerkiksi opiskelijoiden oppimiskokemuksia opinnäytetyöprosessin aikana (9), opiskelijoiden, opettajien ja työelämän yhteistyötä sekä opinnäytetyön kehittämistä verkoston avulla (12, 13), yritysten ja ammattikorkeakoulujen T&K yhteistyötä (14) sekä ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden ja tutkimustiedon hyödyntämistä (15). On myös tutkittu miten opinnäytetyöt hyödyttävät niiden toimeksiantajia (16). Kansainvälisesti työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä on tarkasteltu esimerkiksi yhteistyömallin kehittämisen (4), haastavan opiskelijan ja kliinisen ohjaajan välisen voimavaruusuntautuneen ohjauksen (17) ja kliinisen ohjauksen (5) näkökulmista. Opinnäytetyöprosessin kokonaisuutta ja sen kehittämistä työelämän ja oppilaitosten yhteistyössä ei kuitenkaan tämän hankkeen toimijoiden tietämän mukaan ole kuvattu.

Työelämän ja oppilaitosten välisen kumppanuuden perustana on molemminpuolinen luottamus kumppanin osaamiseen. Kumppanuuden aste vaihtelee tilannekohtaisesti (taulukko 1). Asteeltaan kevyin kahden organisaation välinen kumppanuuden muoto on operatiivinen kumppanuus. Sitä hallitaan osapuolten tehtäviä ja vastuita määrittelevillä sopimuksilla, siksi tämä kumppanuus on toiminnallista sovittujen asioiden tekemistä. Taktisen kumppanuuden tavoitteena on oppia yhdessä uutta, yhdistää prosesseja ja poistaa eri osapuolten toiminnoissa esiintyviä toiminnallisia päällekkäisyyksiä. Sopimukset täydentävät yhteistyötä, eivätkä ohjaa sitä kuten operatiivisessa kumppanuudessa. Taktinen kumppanuus edellyttää luottamusta, jonka kehittämisessä tarvitaan aikaa ja toimivaa palautejärjestelmää. Kolmas kumppanuuden aste on strateginen kumppanuus, jota luonnehditaan syvimmäksi organisaatioiden väliseksi kumppanuudeksi. Siinä organisaatioiden välinen luottamus on kehittynyt vahvaksi ja kumppaneilla on tasavahvat roolit. Kumppanuutta pidetään molempia hyödyntävänä strategisena etuna esimerkiksi osaamisen siirtymisen sekä kustannus-, tuote- ja palveluetsuuksien vuoksi. Strategiseen kumppanuuteen voi liittyä myös kumppaneiden välistä riippuvuutta. (10.) Strateginen yhteistyö on tiedon ja osaamisen siirtämistä ja soveltamista. Tietoa levitetään ammattikorkeakoulun harjoittelun, opinnäytetöiden ja hankkeiden muodossa. Vastavuoroisesti tietoa työelämän konkreettisista käytännöistä ja menetelmistä siirtyy yhteistyössä ammattikorkeakouluun. (14.) Tässä opinnäyteyhteistyön kehittämishankkeessa voidaan tunnistaa kaikkia edellä esitettyjä kumppanuuden muotoja. Yhteistyö tässä hankkeessa painottuu kuitenkin enemmän strategiseen kuin taktiseen kumppanuuteen. Opinnäyteprosessin alkuvaiheessa laadittava opinnäyteyhteistyösopimus edustaa tässä kokonaisuudessa operatiivista kumppanuutta.

Taulukko 1. Kumppanuuden asteet (mukaellen Stähle & Laento 2000; 93 -101).

Kumppanuuden asteet	Sisältö
Operatiivinen kumppanuus	Tehdään toimeksiantoja Molemmat osapuolet pitäytyvät omissa tarpeissaan Yhteistyölinkki on sattumanvarainen
Taktinen kumppanuus	Osaamista integroidaan Molemmat osapuolet oppivat toisiltaan Yhteistyön aihe on sovittu ja rajattu Yhteistyö tuottaa säästöjä Ohjaaja työelämästä
Strateginen kumppanuus	Suuntaudutaan kehitykseen ja innovaatioihin Yhteistyökumppanit saavuttavat strategista etua itselleen Riippuvuussuhde tärkeä ja merkityksellinen ja tuottaa lisäarvoa Osapuolten roolit täydentävät toisiaan Tuoteinnovaatio

Tässä hankkeessa yhteistyön osapuolet edustavat oman alansa vahvaa osaamista. Vahvojen osaajien haasteena on tunnistaa toistensa osaaminen ja kyky hyödyntää sitä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi hankkeen loppuvaiheessa, jolloin jo oli saatu kokemuksia tämän tapaisesta yhteistyöstä, sitä arvioitiin nelikenttä-analyysin avulla (taulukko 2). Analyysi tuotti tietoa yhteistyön vahvuuksien ja mahdollisuuksien vahvistamiseen sekä heikkouksien ja uhkien vaikutusten vähentämiseen tai poistamiseen.

Taulukko 2: Opinnäytesyhteistyön tarkastelu nelikenttä-analyysin avulla.

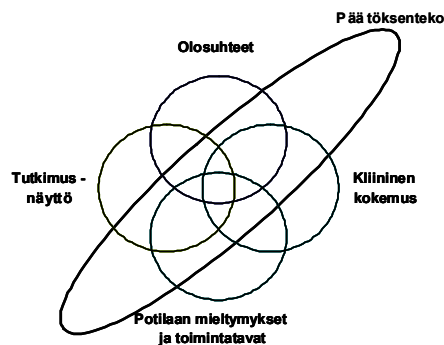
VAHVUUDET	MAHDOLLISUUDET
<p>Opiskelija Tukee opiskelijan opintojen suorittamista ja vahvistaa valmiuksia astua työelämään.</p> <p>Organisaatiot Organisaatioiden väliset raja-aidat mataloituvat, voimavarojen jakaminen on mielekästä toiminnan kehittämisessä ja yhteistyö on työelämälähtöistä. Organisaatiot ovat kehitysmuotoisia, yhteistyö nähdään yhteisenä tehtävänä, jota edistää pitkäaikainen historia. Opinnäytetyöt ovat laadultaan tasaisia ja vertailtavia. Yhteistyö mahdollistaa oppivan organisaation periaatteiden toteutumisen ja tukee työelämän rekrytointitavoitteita.</p>	<p>Oppimisympäristöt Oppimisympäristöt ovat aidot hoitamisen ympäristöt, joissa on tarve kehittää uusia toimintatapoja. Yhteistyössä leviävät ja jalostuvat hyvät käytännöt. Erialaisten asiantuntijuuksien hyödyntäminen tuo mahdollisuuksia yhteistyöhön.</p> <p>Organisaatiot Yhteistyö mahdollistaa käytännön toiminnan ja koulutuksen kehittämisen näyttöön perustuen. Asiantuntijuuden jakaminen mahdollistaa uudistuvan asiantuntijuuden ja moniammatillisen verkoston kehittymisen. Yhteistyö vahvistaa hoidon laadun, hoitotyön ja terveystalvelujen ja oppisisältöjen kehittämisen.</p>
HEIKKOUEDET	UHAT
<p>Organisaatiot Yhteistyö on usein riippuvainen yksittäisistä toimijoista. Yhteistyöosapuolilla on erilaiset asiakkuudet. Yhteistyön mallintamisessa sekä toiminnan arvioinnissa on puutteita.</p> <p>Tieto Yhteistyössä tarvittava tieto tietoturvasta ja -suojasta on puutteellista. Tiedottamisessa on puutteita organisaatioiden sisällä ja välillä. Yhteistyötä heikentää auktoriteettihakuisuus päätöksissä.</p>	<p>Aika Työelämään tulevat opiskelijat keskittyvät samoille viikoille, mikä heikentää kentän ohjausmahdollisuuksia. Yhteistyötä haittaa vaikeudet löytää toimijoille yhteistä aikaa.</p> <p>Organisaatioiden sitoutuminen Puutteellinen sitoutuminen yhteistyöhön organisaatioiden eri tasoilla. Yhteistyö on henkilöriippuvaista.</p> <p>Opiskelijoiden sitoutuminen Opiskelijoiden motivaatioon ja asenteisiin liittyvät ongelmat yhteistyön uhkana.</p>

Nelikenttäänalyysiä (taulukko 2) tehdessä pohdittiin myös tiedonkulkua osana yhteistyötä. Yhteistyössä rakentuva yhteinen kieli ja toimijoiden tunnettavuus tekevät tiedonkulun sujuvaksi. Tämä edistää tiedon leviämistä opinnäytetyön tuloksista työelämään ja oppisisältöihin ja tuottaa hyviä kokemuksia yhteistyöstä. Toisaalta myös laaja opiskelijatarjonta eri oppilaitoksista asettaa haasteita tiedonkululle. Eri oppilaitosten ja työyksiköiden erilaiset kulttuurit haastavat tiedottamiseen yhteistyön eri tahojen sisällä että rajapinnoilla. Lisäksi opinnäyteyhteistyö edellyttää yhteisiä käytänteitä esimerkiksi tekijänoikeuksien toteutumiseksi. Yhteistyön nähdään edistävän oppimistuloksia, eikä sille mahdollisesti uhkana nähtävä verkostokoulutus voi korvata alueellista, kasvokkain tapahtuvaa yhteistyötä.

2. OPINNÄYTETYÖT OSANA NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA HOITOTYÖTÄ

Näyttöön perustuvan toiminnan tavoitteena on antaa potilaille, asiakkaille ja heidän läheisilleen parasta mahdollista hoitoa käyttäen vaikuttaviksi tunnistettuja menetelmiä ja hoitokäytäntöjä. Näyttöön perustuva toiminta yhtenäistää toimintatapoja sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä sekä lisää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Sen ydin on parhaan ajan tasalla olevan tiedon harkittu käyttö potilasta ja hänen hoitoaan koskevassa päätöksenteossa (18;53).

Näyttöön perustuvassa päätöksenteossa tarvitaan erilaisista lähteistä saatavaa tietoa. Tutkimustiedon lisäksi tarvitaan tietoa hoitamisen olosuhteista ja olemassa olevista mahdollisuuksista, hoitokäytännöistä sekä tietoa potilaiden mahdollisuuksista ja toiveista sekä henkilökunnan kokemuksista erilaisissa tilanteissa. (18.) Käytännön hoitotyössä tehtävissä päätöksissä yhdistetään erilaisista lähteistä saatu tieto. (kuvio 1).

Kuvio 1. Päätöksenteko yhdistää erilaisista tiedonlähteistä saadun tiedon.

Lasten ja nuorten hoitotyössä on ominaista yhtäältä hoidettavana olevien potilaiden hoidon vaativuuden ja toisaalta hoidon avohoitopainotteisuuden lisääntyminen. Osittain

näistä johtuen käytännön hoitotyöntekijöillä on yhä niukemmin resursseja tuottaa tutkimuksen avulla tietoa toiminnan kehittämisen tueksi. Opinnäytetyöt täyttävät osittain tämän vajeen. Opinnäytetyöt tiivistävät aikaisempaa tietoa ja tuottavat uutta tietoa hoitotyöhön. Niiden merkitystä korostaa se, että sairaanhoitajien tiedetään käyttävän niukasti tutkimustietoa (19) ja suosivan tiedonlähteenä enemmän työtovereitaan kuin tutkittua tietoa (20).

Opinnäytetöiden asemaa näyttöön perustuvassa toiminnassa on tarkasteltu niukasti. Niitä on voitu pitää yhdenvertaisina tieteellisen tutkimuksen kanssa. Näyttöön perustuvassa toiminnassa tutkimustieto viittaa tutkimukseen, jossa tuotetaan tietoa esimerkiksi vaikuttavista hoito- ja auttamismenetelmistä käyttäen tieteellisesti päteviä tutkimusmenetelmiä. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt eivät täytä menetelmällisesti tieteelliselle tutkimukselle asetettuja vaatimuksia. Niiden merkitys näyttöön perustuvan toiminnan näkökulmasta perustuu siihen, että ne tuottavat tietoa henkilöstön kliinisestä kokemuksesta sekä tietoa potilaiden ja asiakkaiden kokemuksista ja toiveista. Ne myös tuottavat tietoa hoitotyön käytännöistä, auttavat tunnistamaan kehittämiskohteita ja toimivat toiminnan arvioinnin tukena. Niille on ominaista kuvaileva lähestymistapa, pienet otoskoot ja hoitotyön käytäntöä palveleva orientaatio.

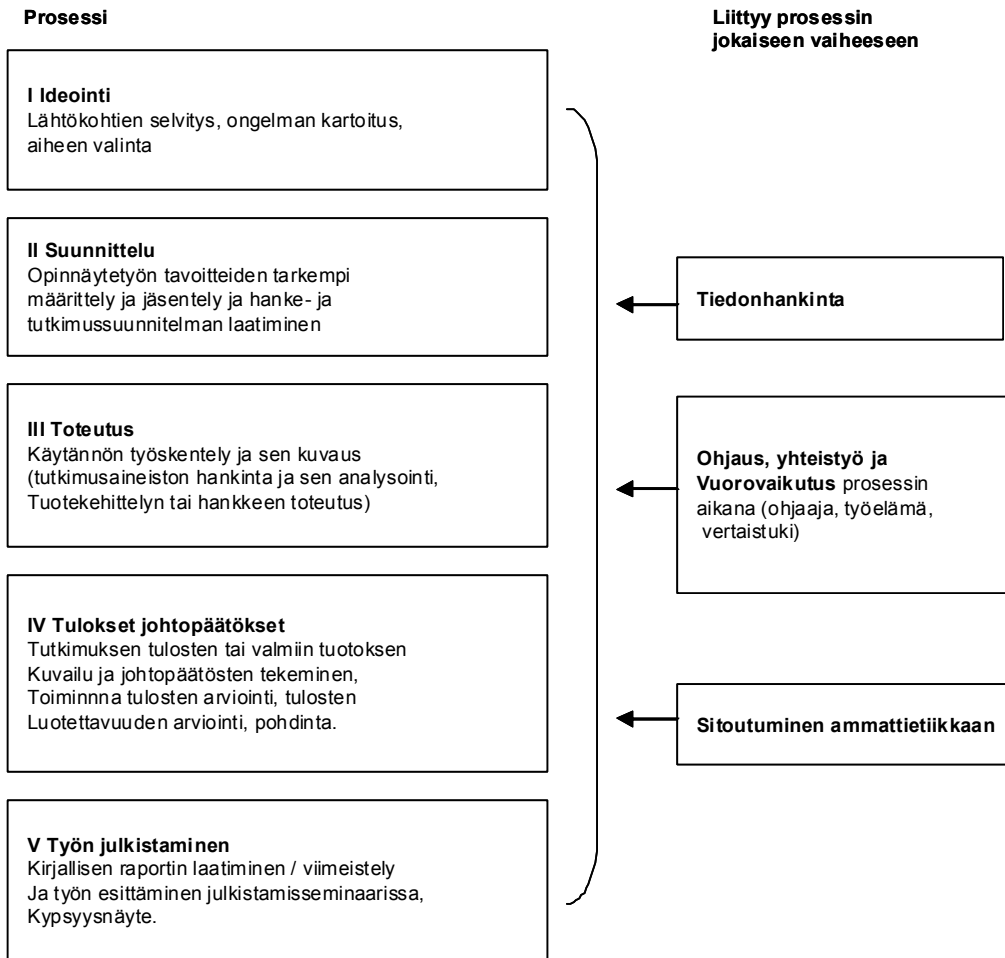
Opinnäytetöissä on mahdollista tutkia ammattien ja työkäytäntöjen hiljaista tietoa ja osallistua niiden yhteydessä aitoihin työelämän työtilanteisiin (21, 22). Opinnäytetyö voi olla myös konkreettinen tuote, esimerkiksi henkilökunnalle, potilaille tai omaisille suunnattu ohje. Opinnäytetyön tekemisessä yhdistyvät opiskelijan tiedot ja ohjaajina toimivien käytännön hoitajien osaaminen. Ammattikorkeakoulujen työelämälähtöiset opinnäytetyöt liittyvät vahvasti työelämän ja ammattien kehittämiseen ja tutkimiseen. Tämä mahdollisuus on tunnistettu sekä työelämässä että ammattikorkeakouluissa, mitä osoittaa mm. opinnäytetöihin kohdistuvat suuret odotukset (23).

3. OPINNÄYTETYÖN PROSESSI JA HANKKEISTAMINEN

Opinnäytetyö on opintojen keskivaiheessa käynnistyvä opintojen vaativin osuus. Sitä kuvaa lähestymistapa ”prosessi tehdään työelämässä eikä vain työelämälle” (24). Opinnäytetyön tavoitteena on palvella työelämän kehittämistarpeita ja vahvistaa opiskelijan ammattitaitoa. Se on opiskelijan oppimisprosessi, jossa hän soveltaa oman ammattialansa teoriaa ja työmenetelmiä käytäntöön, oppii oman alan substanssia, soveltaa tietojaan, oppii moniammatillista yhteistyötä, tiimityön taitoja, prosessikirjoittamista ja esiintymistaitoja (7, 22, 24). Opinnäytetyön tavoitteena on myös kehittää opiskelijan ongelmanratkaisukykyä ja luovuutta.

Opinnäytetyön prosessi etenee yleisen tutkimus- tai kehittämisprosessin mukaan riippumatta opinnäytetyön muodosta. Prosessia voidaan tarkastella viisivaiheisena (8, 22), jolloin jokaiseen vaiheeseen sisältyy tiedon hankinta, ohjaus, yhteistyö ja sitoutuminen ammattieettisiin periaatteisiin. (kuvio 2).

Parhaimmillaan opinnäytetyön prosessi on opiskelijasta itsestään lähtevä voimaannuttava prosessi, joka näkyy itseluottamuksen ja elämänhallinnan lisääntymisenä (25, 26). Opinnäytetyön ohjaajan tehtävänä on mahdollistaa tämä prosessi (24). Ohjaustilanteessa opiskelijalle on tärkeää saada tietoa opinnäytetyöstä ja sen etenemisestä sekä saada tukea sen jatkamiseen tähän tietoisuuteen nojautuen.

Kuvio 2. Tutkimus- ja kehittämisprosessi (Kuokkanen ym. 2007; 34, Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010; 38).

Opiskelijoiden ottaminen mukaan työelämän kehittämisen suunnitteluun nostaa ”opiskelijat keskiöön” (27), jolla tarkoitetaan opiskelijan aktiivista osallistumista yhteistyöhön. Sillä viitataan myös opiskelijoiden kuuntelemiseen opinnäytetyöprosessin aikana. Kuuntelemisen merkitys korostuu työelämässä tehtävän opinnäytetyöprosessin aikana, jolloin

opiskelijalla on autenttinen mahdollisuus oppia ammattitaitoa ja luoda pohjaa oman asiantuntijaosaamisensa kehittymiselle. Tässä mielessä kriittisiä tekijöitä ovat opiskelijan oma-kohtainen mielenkiinto ongelmanratkaisuun ja halu oppia itseohjautuvasti sekä myös työyhteisön sitoutuneisuus opinnäytetyöprosessiin. (24, 28.) Konkreettiset aiheet edistävät opinnäytetyöprosessin työelämälähtöisyyttä ja antavat opiskelijoille mahdollisuuden tutustua työtoiminnan monimuotoisuuteen. Kun opiskelija ratkaisee opinnäytetyöprosessiin liittyviä ongelmia, vahvistuvat hänen ammatti-identiteettinsä ja -ylpeytensä.

Hankkeistamisen käsite on moniselitteinen; Sillä voidaan viitata diaroituun hankesuunnitelmaan tai opinnäytetöiden aiheiden ryhmittelyyn siten, että samaa aihepiiriä tarkastellaan eri näkökulmista. Hankkeistamisella voidaan myös viitata opiskelijan ja työelämän välistä suhdetta määrittävien kriteerien toteutumisasteeseen (29), jolloin hankkeistetuiksi opinnäytetöiksi luetaan sellaiset, joissa täyttyy jokin seuraavista kriteereistä: Ensiksi, työelämä maksaa joko ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle työn tekemisestä. Toiseksi opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja. Viimeisenä kriteerinä on, että työyhteisön tarkoituksena on hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan ja tästä on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista. Tässä julkaisussa kuvattavassa opinnäytetyöyhteistyössä toteutuvat kaksi viimeistä AMKOTA (2005) käsikirjassa ilmaistua kriteeriä.

4. YHTEISTYÖHANKE

4.1 Yhteistyön tarve

Ennen tämän opinnäytetyöyhteistyön kehittämisen käynnistymistä opinnäytetöiden yhteys käytännön hoitotyön ajankohtaisiin kysymyksiin oli vähäistä. Aiheiden valinta perustui pääsääntöisesti opiskelijoiden henkilökohtaiseen mielenkiintoon. Opinnäytetyöaiheiden välittäminen oppilaitoksiin oli satunnaista, aiheet irrallisia eikä niiden yhteys tuloksikönsä strategiaan ollut kirkas. Lisäksi työelämän edustajien osallistuminen opinnäytetöiden ohjaukseen toteutui harvoin. Kiinnostusta yhteistyöhön lisäsi jatkuva tarve saada enemmän ja tarkemmin kohdennettua tietoa hoitotyöstä toimintojen kehittämiseksi. Tarpeesta huolimatta opinnäytetöiden tulosten hyödyntämisen aste vaihteli, mikä on myös havaittu muualla (ks. 16). Samoin tunnistettiin opinnäytetyöyhteistyön antamat mahdollisuudet rekrytoinnin näkökulmasta. Vastaavia kehittämistarpeita on havaittu myös kirjallisuudessa (13). Opinnäytetyöyhteistyön kehittäminen nähtiin keinoksi vaikuttaa työelämän opinnäytetöihin liittyviin haasteisiin:

- työelämän edustajien asiantuntemuksen käytön lisääminen opinnäytetöiden tukena
- opinnäytetöiden ohjauskäytäntöjen yhtenäistäminen
- järjestelmällinen opinnäytetöiden aiheiden hankinta ja välittäminen oppilaitokseen edistää toiminnan kehittämisessä tarvittavan tiedon saamista
- vastaaminen lisääntyneeseen lastenalan opinnäytetöiden aiheiden kysyntään
- yhteistyön tuoman synergiaedun varmistaminen.

4.2 Yhteistyökumppanit

Opinnäytesyhteistyön kehittämiseen osallistuvat Oulun yliopistollisen sairaalan lasten ja nuorten tulosyksikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu sosiaali- ja terveysalan yksikkö sekä Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoinen. Lasten ja nuorten tulosyksikkö yhdistyi vuoden 2011 alusta Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä voimaan tulleen organisaatiomuutoksen yhteydessä Naistentautien ja genetiikan tulosyksikköön. Uusi tulosalue nimettiin Lasten ja naisten tulosalueeksi. Tässä raportissa käytetään kuitenkin edelleen vanhan organisaatiomallin mukaisia nimityksiä, koska opinnäytesyhteistyön tässä raportoituva osa ajoittuu ja sijoittuu nyt historiaan siirtyneeseen lasten ja nuorten tulosyksikköön. Itse opinnäytesyhteistyö ei kuitenkaan siirry historiaan, vaan se jatkuu uuden organisaatiomallin sisällä.

OYS, lasten ja nuorten tulosyksikkö tuottaa lastentautien, kirurgian ja neurologian erikoissairaanhoidon palvelut sairaanhoitopiiriin ja sen erityisvastuualueen lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Tulosyksikkö vastaa osaltaan lääkäreiden lastentautien peruskoulutuksesta, erikoislääkäri- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja jatkokoulutuksesta. Se tuottaa myös tutkimuksen kautta uutta tietoa ja osaamista erikoisaloittain. (30.)

Tulosyksikössä opiskelee runsaasti eri alojen opiskelijoita. Opetukselle on nimetty vastuhenkilöt jokaiseen vastuuyksikköön. Heidän lisäksi opetusvelvollisuus koskee kaikkia tulosyksikössä työskenteleviä. Terveysalan opiskelijoita tulee yksikköön kaikista lähialueen sosiaali- ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksista (Oulu, Oulainen, Kokkola, Kemi, Rovaniemi) sekä Oulun yliopistosta. Tulosyksikön ylihoitaja vastaa yhteistyöstä terveysalan kouluttajien kanssa ja suunnittelee heidän kanssaan opiskelun käytännön toteuttamisen tulosyksikössä. Opinnäytesyhteistyö oli tämän hankkeen aikana delegoitu kliinisen hoitotieteen asiantuntijan tehtäviin, elokuun 2010 alusta lähtien siitä on vastannut Lasten ja nuorten tulosyksikön opetuskoordinaattori.

Oulun Seudun ammattikorkeakoulu kuuluu Oulun seudun koulutuskuntayhtymään. *Sosiaali- ja terveysalan yksikössä* voi opiskella kymmenessä eri koulutusohjelmassa. Hoitotyön koulutusohjelmassa on hoitotyön, kätilötyön sekä terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehdot.

Hoitotyön opiskelijat harjoittelevat perheen hoitotyötä kaikille yhteisissä ammattiopinnoissa neljä viikkoa lasten ja nuorten tulosyksikössä. Syventävissä perhekeskeisen lasten hoitotyön opinnoissa harjoitellaan 12 viikkoa. Tämän opinnäytesyhteistyö-hankkeen aikana on valmistunut 20 opinnäytetyötä yhteistyössä OAMK Sosiaali- ja terveysalan hoitotyön koulutusohjelma ja OYS lasten ja nuorten tulosyksikön kanssa.

Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoinen on yksi Diakonia-ammattikorkeakoulun maantieteellisen jaon mukaan nimetyistä koulutusyksiköistä, muut yksiköt ovat Etelä, Itä ja Länsi. Diakonia ammattikorkeakoulu on valtakunnallinen verkosto- ammattikorkeakoulu, jossa opiskelee noin 3000 opiskelijaa. Tähän opinnäytesyhteistyöhön osallistui Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoinen.

Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoisessa voi suorittaa tutkintoon johtavia ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, joita järjestetään sekä nuorten koulutuksena että aikuiskoulutuksena. Ammattikorkeakoulussa on viisi koulutusohjelmaa: sosiaalialan, hoitotyön, viestinnän ja viittomakielentulkin koulutusohjelma sekä englanninkielinen koulutusohjelma (Degree Programme in Social Services). Tutkintoon johtavasta koulutuksesta valmistuu medianomeja, sairaanhoitajia, sosionomeja, terveydenhoitajia ja viittomakielentulkkeja. Noin kolmasosa sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoista sisällyttää tutkintoonsa myös kirkollisen kelpoisuuden: diakonissa, diakoni, kirkon nuorisotyönohjaaja. Lasten, nuorten ja perheiden hoitotyön opintokokonaisuus (20 op.) toteutuu viidennellä lukukaudella. Se jakautuu lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin perusteet (5 op), lasten ja nuorten kliininen hoitotyö (5 op) ja lasten, nuorten ja perheiden hoitotyön harjoittelu (10 op) opintokokonaisuuksiin. Samalla lukukaudella opiskelijat aloittavat opinnäytetyön prosessin. (8.)

4.3 Hankkeen toteuttaminen

Opinnäyteyhteistyötä kehitettiin 2000- luvulla vaiheittaisesti usean vuoden aikana. Hanke on helpottanut sekä opinnäytetöihin että käytännön harjoitteluihin liittyvää yhteistyötä työelämän ja oppilaitosten välillä. Yhteistyökumppanit tapasivat kasvokkain vuodesta 2005 lähtien kahdesta neljään kertaan vuodessa ja hankkeen kolmannen vaiheen aikana (2007) seitsemän kertaa vuoden aikana. Yhteensä tämän yhteistyöhankkeen aikana on pidetty 26 tapaamista, joiden lisäksi on kokoonnuttu kuusi kertaa loppuraportin kirjoittamisen asioissa. Muulloin tarvittava yhteydenpito on hoidettu pääsääntöisesti sähköpostin välityksellä.

Keskeisenä toimintamuotona oli ryhmätyöskentely. Tapaamisissa työstettiin kunakin aikana ajankohtaista osuutta hankkeen kokonaisuudesta. Keskeisinä keskustelujen aiheina olivat opinnäytetöiden tavoitteet ja merkitys eri tahoille, opinnäytetyön tekemiseen liittyvät käytännöt ja tarvittavat sopimukset yhteisistä toimintatavoista. Työryhmätyöskentely perustui suulliseen sopimukseen yhteistyöstä ja eri toimijoiden vastuista. Ainoastaan loppuraportin kirjoittamisesta sovittiin kirjallisesti.

Opinnäyteyhteistyöhön liittyvien tapaamisten lisäksi lasten ja nuorten tulosityksikkö kutsui tapaamiseen yhteistyökumppanit alueen niistä ammattikorkeakouluista, joista tulee opiskelijoita yksikköön. Tapaamiset organisoitiin aina lukuvuoden päättymisen jälkeen. Tapaamisissa tarkasteltiin opintovuoden opinnäytetöihin liittyviä asioita ja arvioitiin tehtyjen ohjeiden päivittämisen tarvetta. Käytännön koettiin edistävän hankkeen uusiutumista ja vahvistavan yhteistyöverkostoja. Opinnäyteyhteistyön jatkuvuutta ja kehittämistä vahvistaa se, että tulosityksikön opetuskoordinaattori aloitti työnsä elokuussa 2010.

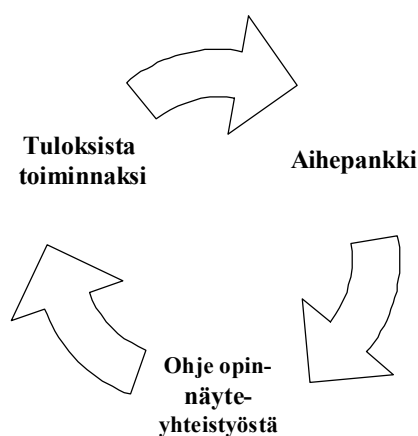
4.4 Hankkeen esittely

Opinnäyteyhteistyön kehittämistä on esitelty OYS:n sisäisissä tilaisuuksissa mm. lasten ja nuorten tulosityksikön sekä naistentautien ja genetiikan tulosityksikön osastonhoitajille, eri yksiköiden osastotunneilla, sairaanhoitopiirin ylihoitajien koulutuspäivässä sekä kansallisesti sairaanhoitajapäivillä. Yhteistyötä on esitelty myös Kajaanin ammattikorkeakoulussa ammatillisessa täydennyskoulutuksessa oleville hoitajille sekä Kemi-Tornio

ammattikorkeakoulun työelämäohjaajien koulutustilaisuudessa. Lisäksi opinnäyteyhteistyötä on esitelty kansainvälisessä Coherene -konferenssissa Oulussa 17- 19.5.2010 sekä valtakunnallisessa ohjatun harjoittelun kehittämisverkoston tapaamisessa Oulussa 26 - 27.8.2010. Asiasta on kirjoitettu artikkeli Pohjanpiiriin, joka on Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin sisäinen tiedotuslehti, sekä Sairaanhoitaja-lehteen.

5. UUDEN TOIMINTAMALLIN KEHITTÄMINEN

Opinnäyteyhteistyön järjestelmällinen kehittäminen aloitettiin 2000-luvun alussa. Yhteistyön kolmiosainen kokonaisuus (kuvio 3) rakentui vaiheina, joissa uusi vaihe herätti kimmokkeen seuraavaan. Ensiksi perustettiin opinnäytetöiden aihepankki vastaamaan työelämän tiedontarpeisiin ja ammattikorkeakoulun lisääntyneisiin aihetarpeisiin. Monipuolinen aihetarjonta lisäsi aiheiden kysyntää ja näin myös opinnäytetöiden tekijöitä, jolloin tuli ajankohtaiseksi ohjeen tekeminen opinnäytetyöyhteistyöstä. Loogisena jatkona näille kahdelle oli kehittää toimintamalli opinnäytetöiden tulosten käyttöön ottamisen tukirakenteeksi. Kolmivaiheista opinnäyteyhteistyötä ylläpitää prosessinomaisuus, jossa opinnäytetöiden tulosten palautuminen käytännön hoitotyöhön luo uusia selvittämistä edellyttäviä kysymyksiä ja kehittämissideoita.

Kuvio 3. Opinnäyteyhteistyön kokonaisuus.

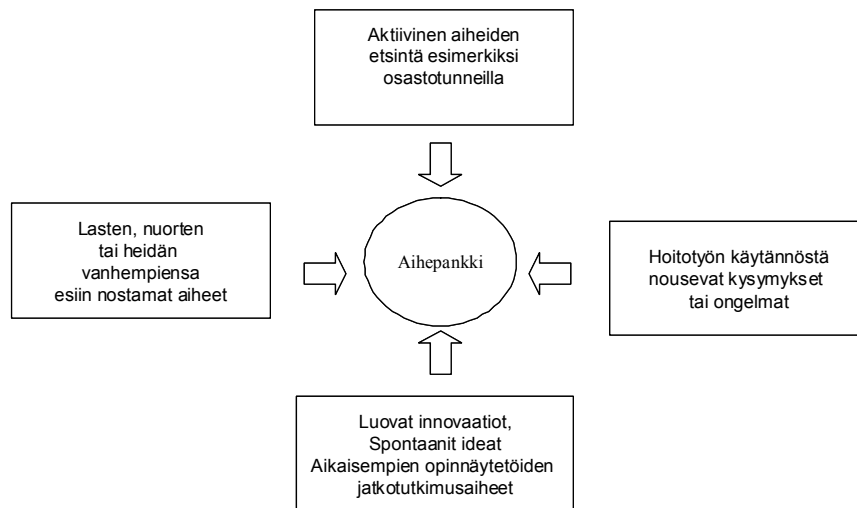
5.1 Aihepankki

Opinnäytetöiden aihepankki perustettiin vuonna 2004. Sen tavoitteena on välittää opiskelijoille työelämän, opiskelun ja ammatillisen kasvun näkökulmasta mielekkäitä ja työelämän tarpeita vastaavia opinnäytetöiden aiheita lasten ja nuorten hoitotyöstä.

Käytännönläheiset, työelämästä nousevat aiheet vahvistavat käsityksiä välittömän potilashoidon vaativuudesta. Työelämälähtöisyys onkin ammattikorkeakoulujen opinnäytetöille asetettu vaatimus (3). Opiskelijat arvostavat aiheiden työelämälähtöisyyttä siksi, että ne tarjoavat mahdollisuuden työskennellä ”oikeiden ongelmien äärellä” (31). Aihepankin aiheet suuntaavat opiskelijoiden huomion käytännön hoitotyössä ilmiöihin, joista halutaan tietoa tai joissa on havaittu kehittämistarpeita. Tarkasti rajatun aiheen sitominen osaksi hoitamisen kokonaisuutta lisää myös opiskelijoiden motivaatiota opinnäytetyön tekemiseen.

Opinnäytetöiden aiheet ovat linjassa tuloksiksen strategisten linjausten kanssa. Yhteisenä nimittäjänä aiheille on lasten ja nuorten hyvä hoito ja sen edistäminen. Aiheita etsitään jatkuvasti käytännön hoitotyöstä, mutta erityisesti aiheiden päivittämisen lähestyessä. Tuolloin aihepankista vastaava lähettää sähköpostitse kyselyn uusista opinnäytetöiden aiheista osastonhoitajille, jotka välittävät pyynnön henkilöstölleen. Aiheita saadaan myös spontaanisti ideoina käytännön hoitotyöntekijöiden päivittäisestä työstä haasteina, ongelmina tai luovan keskustelun tuomina innovaatioina. Spontaaneja aiheita nousee myös opinnäyteysteistyön toimijoiden keskinäisissä keskusteluissa sekä myös lapsilta, nuorilta ja vanhemmilta saatujen ideoiden pohjalta. (kuvio 4.)

Opinnäytetyöaiheet ryhmiteltiin alkuvaiheessa tasapainotetun tuloskortin (32) näkökulmien mukaan, jolloin asiakkaiksi nimettiin sekä työelämäorganisaation sisäiset (lapset, nuoret, perheet, eri osastot ja niiden toimijat toisilleen) että ulkoiset (esimerkiksi kunnat ja perusterveydenhuollon toimijat) asiakkaat. Tulokortti-näkökulma osoittautui kuitenkin riittämättömäksi ryhmittelyperustaksi, joten sitä laajennettiin hoitotyöstä nousevilla aiheryhmillä. Nykyisin aihepankin sisältö on luokiteltu seuraavien aihealueiden mukaan: 1) Asiakas, 2) hoitotyö ja sen kehittäminen, 3) hoitoympäristö, 4) varhainen vuorovaikutus ja sen tuki, 5) kivun hoitotyö, 6) potilaan ohjaus, 7) talous ja 8) hoitotyön eettisyyteen liittyvät aiheet.

Kuvio 4. Opinnäytetöiden aiheiden lähteet.

Aihepankki koostuu kolmen tiedoston kokonaisuudesta. Ensimmäinen niistä sisältää oppilaitoksille lähetettävän aihelistan. Siinä aiheet on ryhmitelty taulukkoon, jossa ilmenee vapaiden aiheiden lisäksi meneillään olevat opinnäytetyöt sekä lähivuosina valmistuneet työt. Tämän ajatellaan helpottavan opiskelijaa hänen etsiessään aihetta itselleen. Kaikkia aiheita voidaan tarkastella eri-ikäisten lasten ja nuorten, perheiden ja hoitotyöntekijöiden näkökulmasta. Aihelista päivitetään kerran vuodessa ja lähetetään elo-syyskuussa oppilaitoksille laitettavaksi opiskelijoille tarkoitetuille internet-sivuille.

Aihepankin toinen osa on opinnäytetöiden seurantatiedosto, johon aihepankista vastaava kirjaa meneillään olevat opinnäytetyöt, opiskelijoiden nimet ja yhteystiedot sekä ohjaavien opettajien nimet ja sähköpostiosoitteet. Nimien tallentaminen edellyttää henkilötietolain (1999/523) mukaisen rekisteriselosteen tekemistä. Henkilötietoja sisältävä seurantalista on vain aihepankista vastaavan käytössä. Opinnäytetyön tekijöiden ja ohjaavan opettajan yhteystiedot on merkitty seurantataulukkoon asianomaisten suostumuksella. Opiskelijan yhteystietoja tarvitaan silloin, kun opiskelijoille halutaan tiedottaa esimerkiksi opinnäytetyön aiheeseen liittyvästä koulutuksesta tai kirjallisuusviitteistä tai jos opiskelijan toivotaan esittelevän valmista työtään esimerkiksi lasten ja nuorten tulosityksikön näyttöön perustuvan hoitotyön koulutusiltapäivässä. Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan yhteystiedot ovat tarpeen silloin, kun opinnäytetyötä ohjataan sähköpostitse. Kaikesta käydystä viestinnästä lähetetään opettajalle kopio. Ohjaavan opettajan kanssa voidaan myös käydä keskustelua sähköpostitse opinnäytetyöhön liittyvistä kysymyksistä. Käytäntö on linjassa mm. Rissanen (2007) ajatusten kanssa siitä, että kumppanuudessa vastuu jakautuu kaikille.

Kolmas aihepankkiin liittyvä kokonaisuus on valmistuneiden töiden tiedosto, joka sisältää opinnäytetyön lopullisen nimen, tekijöiden nimet ja valmistumisvuoden sekä tiedon paikasta, josta työ on saatavilla.

Löydettyään itseään kiinnostavan aiheen opiskelija keskustelee siitä opettajansa kanssa pohtien erityisesti aiheen sopivuutta omiin opintoihinsa (Ks. luku 5.2). Tämän jälkeen opiskelija ottaa yhteyttä työelämän aihepankista vastaavaan, jonka kanssa keskustellaan näkökulmasta, josta opiskelija on kiinnostunut tai jota työelämä erityisesti toivoo. Opiskelija voi myös ehdottaa aihelistan ulkopuolelta opinnäytetyön aihetta.

5.2 Ohje opinnäyteyhteistyöstä

Opinnäyteyhteistyön ohje (liite 1) täydentää Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan ohjeita (www.ppsHP/eettinen_toimikunta), jotka oli aikaisemmin suunnattu enemmänkin palvelemaan yliopistojen ja kliinisten tutkijoiden tarpeita kuin ammatikorkeakoulujen opiskelijoita. Tämän julkaisun ilmestyessä sivuja on kehitetty vastaamaan entistä paremmin terveydenhuollon opiskelijoiden tarpeisiin. Opinnäyteyhteistyötä ohjaavien ohjeiden tarvetta lisäsi myös vaihtelevat ohjauskäytännöt ja ohjeet työn toteuttamiseen sekä tarve tarkentaa potilaiden tietosuojaan ja -turvaan liittyviä käytänteitä opinnäyteyhteistyön prosessin aikana. Ohjeet otettiin käyttöön vuoden 2008 alusta.

Opinnäytetyön ohjeiden tavoitteena on yhtenäistää opinnäytetöihin liittyviä käytäntöjä sekä auttaa opiskelijoita ja opinnäytetöiden ohjaajia työelämässä ja oppilaitoksissa opin-

näytetöiden tekemiseen liittyvissä asioissa. Ohjeessa (liite 1) kuvataan opinnäyteyhteistyön osapuolten (lasten ja nuorten tuloksyksikkö, oppilaitokset ja opiskelija) opinnäytetyöhön liittyvät vastuut, joiden jälkeen sisältö etenee opinnäytetyö-prosessin mukaisesti (Kuvio 2). Ohjeeseen on linkitetty oppilaitoksien ohjeet kuten esimerkiksi ohjeet tekijänoikeuksien toteutumisesta. Linkit aukeavat vain jokaisen oppilaitoksen omilla sivuilla.

Ohjeessa kiinnitetään erityinen huomio opinnäytetyön toteuttamisen eettisiin kysymyksiin. Näitä ovat tiedonantajien nimien luovuttaminen, suostumus osallistumisesta, kotiin lähetettävien kyselyjen toteuttaminen ja potilastiedotteen laatiminen (Ks. tarkemmin luku 7). Eettisten periaatteiden toteutumista edistää myös kotiin lähetettäviin kyselyihin liitettävä sairaalan saatekirje (liite 2), jota täydennetään yksikkö- ja tekijäkohtaisilla tiedoilla. Saatekirjeen tarkoituksena on informoida tutkittaviksi pyydettyjä siitä, että opinnäytetyö on osa hoitotyön kehittämistä ja sairaalan normaalia toimintaa, jota myös osaston ja tuloksyksikön johto valvoo.

Ohje opinnäyteyhteistyöstä päivitetään vuosittain työelämän ja oppilaitosten edustajien tapaamisissa. Ohjetta hallinnoi lasten ja nuorten tuloksyksikkö. Päivityksen jälkeen ohje lähetetään oppilaitoksien yhteistyön osapuolille päivitettäväksi oppilaitoksen verkkoon.

5.3 Tuloksista toiminnaksi toimintamalli

Opinnäytetyöt tuottavat tietoa hoitamisen olosuhteista, lasten, nuorten ja heidän perheittensä kokemuksista ja toiveista sekä hoitohenkilöstön kokemuksista. Tuotteistetut opinnäytetyöt tuovat myös käytäntöön työkaluja esimerkiksi potilaiden ja heidän perheittensä ohjaamiseen sekä henkilöstölle työohjeita.

Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että opinnäytetöiden tuloksia ei hyödynnetä riittävästi työelämässä eikä koulutuksessa. Työelämässä hyödyntämistä saattaa heikentää se, ettei opinnäytetöitä nähdä osana hoitotyön kehittämistä tai niitä ei osata arvostaa riittävästi. Esimerkiksi Pohjolan (2008) tutkimukseen osallistunut henkilökunta (N = 215) arvosti opinnäytetöiden tuloksia ja tuotteita tärkeinä ja hyödynnettävinä hoitotyön kehittämisessä. Toisaalta kuitenkin sama henkilöstö arvioi opinnäytetöistä puuttuvan käytännönläheisyyttä, niiden olevan liian teoreettisia, vaikeasti käytäntöön sovellettavia ja tasoltaan epätasaisia. Käytännössä on myös havaittu, että opinnäytetöitä voidaan pitää pakollisena osana opiskelua ja valmistumisen ehtona. Tällöin niitä ei välttämättä nähdä uuden tiedon tuottajana eikä niiden yhteyttä näyttöön perustuvaan toimintaan ole täysin tiedostettu. Lisäksi opinnäytetöihin tutustuminen jää aina yksittäisten työntekijöiden oman harkinnan ja motivaation varaan.

Opinnäytetöiden tulosten hyödyntämistä on tehostettu myös opetuksessa. Opinnäytetöiden tuloksia on esitelty opiskelijoille ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaareissa sekä hoitohenkilökunnalle mm. lasten ja nuorten yksikön Näyttöön perustuva hoitotyö -koulutusiltapäivässä jo ennen tätä yhteistyöhanketta. Lisäksi jokainen opinnäytetyö on esitelty sen osaston osastotunnilla, jossa työ on tehty. Näitä toimia ei enää pidetty riittävinä, vaan haluttiin kehittää järjestelmällinen toimintamalli tulosten hyödynnettävyyden edistämiseksi. Näin siirryttiin yhteistyön kolmanteen vaiheeseen, joka oli Tuloksista

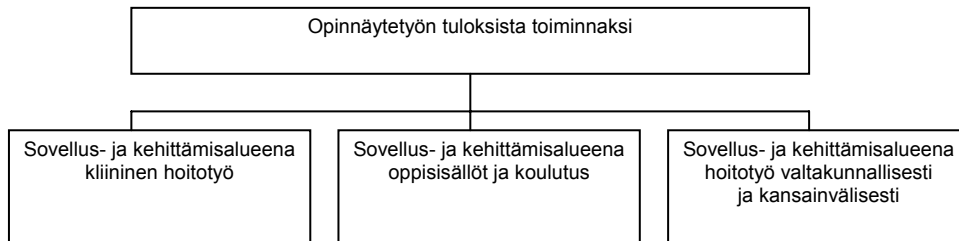
toiminnaksi -toimintamallin kehittäminen. Toimintamallin tavoitteena on integroida opinnäytetöiden tulokset käytännön hoitotyöhön ja koulutukseen.

Toimintamalli kehitettiin Oulun seudun koulutuskuntayhtymän / Oulun seudun ammattikorkeakoulun käynnistämässä TUKEA- projektissa vuosina 2007 – 2008. Projektin keskeisenä tavoitteena oli lisätä ammattikorkeakoulujen yhteistyötä työelämän kanssa. (33.) Projektiin ja sen sisällä toimintamallin kehittämiseen osallistuivat Oamk:n Sote-yksikön ja OYS lasten ja nuorten tulosyksikön edustajat. Tuloksista toiminnaksi -toimintamalli otettiin käyttöön kokeiluluonteisena vuoden 2008 aikana.

Toimintamallissa opinnäytetöiden tulosten hyödyntämisalueiksi valittiin kliininen hoitotyö, hoitotyön koulutus sekä hoitotyö valtakunnallisesti ja kansainvälisesti (Kuvio 5). Toimintamalli sisältää suositukset siitä, millä tavalla tuloksista raportoidaan niin, että niitä voidaan hyödyntää kulloinkin tarvittavassa laajuudessa. Ensisijaisena hyödyntämisalueena on kliininen hoitotyö osasto- ja tulosyksikkötasolla sekä myös Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin muissa tulosyksiköissä. Toimintamallissa kuvataan kanavat ja keinot (liite 3), joita käyttäen tieto opinnäytetöiden tuloksista tavoittaa avainhenkilöt. Tavoitteena on, että opinnäytetöistä saatu tieto ohjaa tekemään päätöksiä tulosten edellyttämistä jatkotoimista ja sopimaan tehtyjen toimien seurannasta.

Toinen toimintamallin hyödyntämis- ja kehittämisalue muodostuu oppisisällöistä ja koulutuksesta (liite 3). Mallissa kuvataan toimintamuotoja ja käytäntöjä, miten tieto opinnäytetöiden tuloksista tavoittaa opiskelijat. Siinä kuvataan myös se, miten opiskelijat voivat perheen hoitotyön harjoittelun aikana ja syventävissä opinnoissaan analysoida opiskeluosastollaan tehtyjä opinnäytetöitä. Näin he saavat aineistoa oppimistavoitteiden laadintaan ja tutustuvat aiheisiin, joita opinnäytetöissä on aikaisemmin selvitetty. Opinnäytetöiden tuotoksia analysoidaan opetuksessa. Niitä myös markkinoidaan muiden alojen opettajille.

Opinnäytetöiden tuloksia voidaan hyödyntää myös valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla (liite 3). Tarvetta siihen ylläpitää tieto eri työyksiköissä ja oppilaitoksissa tehtävästä päällekkäisestä työstä. Suomen kokoisessa maassa päällekkäistä työtä voidaan pitää resurssien hukkaamisena, jota tapahtuu, koska tieto hyvistä käytännöistä ei leviä systemaattisesti. Valtakunnallinen julkisuus myös vahvistaa opinnäytetöiden arvostusta osana hoitotyön kehittämistä. Toimintamuotoina valtakunnallisella tasolla ovat opinnäytetöistä tehtävien julkaisujen kirjoittaminen ammattilehtiin sekä niiden esittäminen kotimaisissa ja kansainvälisissä konferensseissa. Lisäksi samaa aihepiiriä tarkastelevista opinnäytetöistä voidaan julkaista kokooma-artikkeleita alan lehdissä.

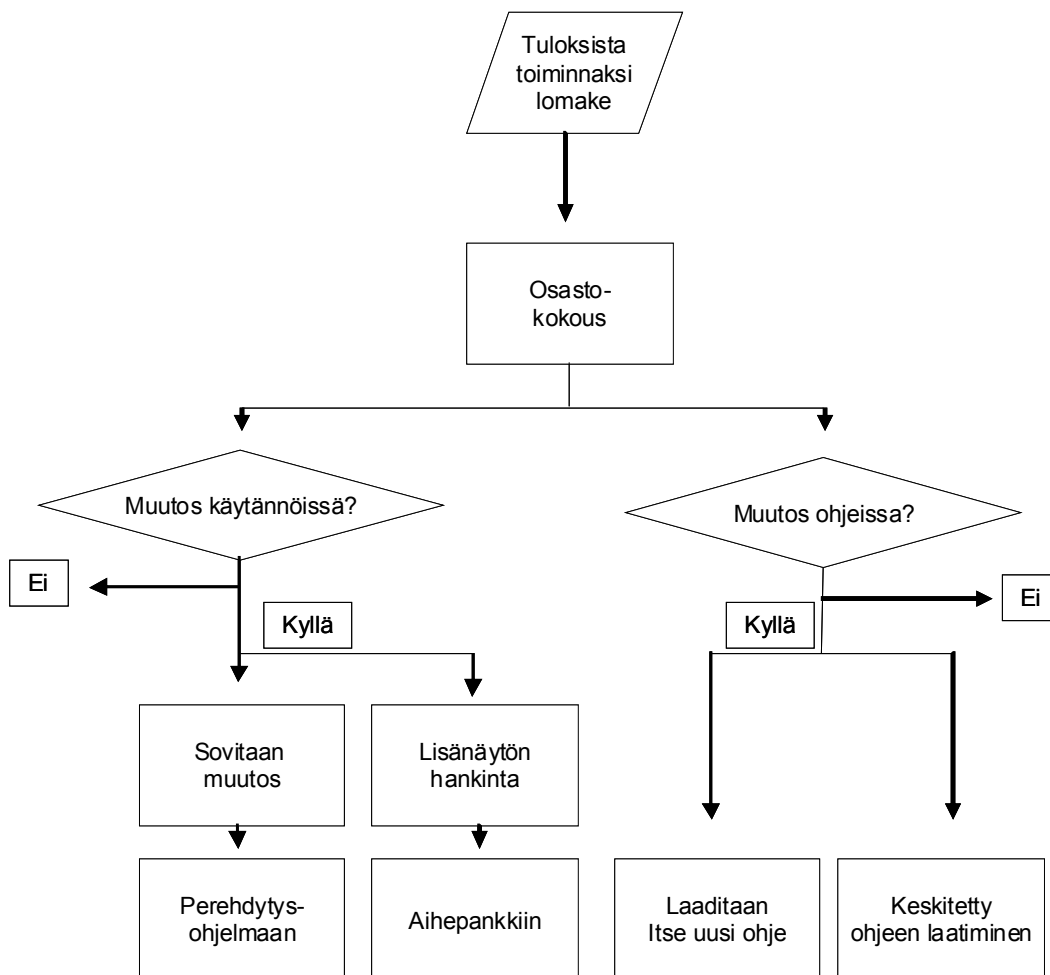

Kuvio 5: Tuloksista toiminnaksi toimintamallin sisällöt ja hyödyntämisalueet.

Toimintamallin käyttö mallinnettiin kliinisessä hoitotyössä (kuvio 6). Opiskelija sopii opinnäytetyönsä valmistuttua työnsä kontekstina olevan osaston osastonhoitajan kanssa työnsä esittämisestä. Esitystä varten opiskelija raportoi opinnäytetyöstään A4-kokoisella lomakkeella (liite 4), johon hän tiivistää työnsä menetelmälliset valinnat ja tulokset sekä ehdotuksensa siitä, miten tuloksia voitaisiin käyttää hoitotyössä. Osastokokoukseen osallistujat keskustelevalt osastonhoitajan johdolla opinnäytetyön tulosten käyttämisestä (kuvio 6). Tulokset voivat antaa aihetta tehdä muutoksia hoitotyön käytännöissä tai ohjeistuksissa. Mikäli tulokset antavat aihetta käytäntöjen muuttamiseen, sovitaan niistä ja kirjataan muutos myös perehdyttämisohjelmaan. Voi myös olla niin, että opinnäytetyön tulokset eivät anna aihetta toiminnan muutokseen, mutta ne voivat ohjata hankkimaan asiasta lisää tietoa, jolloin aihe palautuu muokattuna aihepankkiin. Osastolta voidaan myös nimetä työryhmä pohtimaan aihetta. Jos opinnäytetyön tulokset antavat aihetta muuttaa olemassa olevia ohjeita, voidaan muutos tehdä osaston sisällä tai antaa se tulosyksikön keskitetystä ohjeiden laatimisesta huolehtivalle ohjeiden organisointityöryhmälle. Ryhmä koordinoi useita yksiköitä koskevien potilas- ja hoito-ohjeiden laatimista. Opinnäytetöiden tulokset eivät aina anna aihetta toiminnan tai ohjeiden muuttamiselle. Silloin osastokokouksessa todetaan tulokset.

Toimintamallin toimivuutta ja kehittämistarpeita kokeiltiin vuoden 2008 aikana. Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijat, jotka tekivät opinnäytetyönsä yhteistyössä Lasten ja nuorten tulosyksikön osastojen kanssa, raportoivat opinnäytetyönsä tuloksista tiedotuslomakkeella (liite 4) ja laativat tiedotussuunnitelman tulosten julkaisemisesta. Julkaisemisessa käytettyjä toimintamuotoja olivat tulosten esittely osastotunnilla tai tulosyksikön Näyttöön perustuva hoitotyö -koulutusiltapäivässä joko suullisesti tai posterin avulla.

Toimintamallin toimivuudesta, hyödynnettävyydestä ja kehittämistarpeista kerättiin palautetta opiskelijoilta (N = 5) ja osastonhoitajilta (N = 4) avoimia kysymyksiä sisältävällä lomakkeella kokeiluvuoden 2008 aikana. Opinnäytetöitä pidettiin hyvänä keinona tuoda tietoa hoitotyön kehittämiseen, integroida opinnäytetöiden tuloksia käytäntöön ja virittää tuloksiin liittyvää keskustelua osastotunneilla opinnäytetöiden esittelyn yhteydessä. Opiskelijat arvostivat toimintamalliin liittyvää palautelomaketta selkeänä ja tulosten tiivistämistä helpottavana. Samoin he arvostivat sitä, että hoitotyöstä nousseet kehittämistarpeet palautuivat uusina aiheina opinnäytetyöpankkiin. (34.)

Kuvio 6. Opinnäytetyön tulosten hyödyntämistä koskeva päätöksenteko käytännön hoitotyössä.

6. YHTEISTYÖKUMPPANIT JA OPINNÄYTEYHTEISTYÖ

6.1 Lasten ja nuorten tulosityksikkö

Lasten ja nuorten tulosityksikön näkökulmasta opinnäyteyhteistyötä tarkastellaan johtamisen, henkilöstön ammattitaidon sekä henkilöstöstrategian näkökulmasta.

6.1.1 Opinnäyteyhteistyö ja hoitotyön johtaminen

Hoitotyön *johtamisen ydintehtävänä* on luoda hoitotyölle sellaiset edellytykset, että toiminta on vaikuttavaa, laadukasta ja tuloksellista. Koska terveyspalvelut tuotetaan verkostomaisissa toimintaympäristöissä, korostuu myös johtamiseen sisältyvä palvelukokonaisuuden suunnittelu- ja koordinoitavuista sopiminen organisaatorajat ylittävissä toiminnoissa (2; 38 -39). Opinnäyteyhteistyön kautta hoitotyön johtaja voi suunnata uuden tiedon tuottamista toiminnan kehittämisessä tarpeellisille alueille.

Kansallisten kehittämishankkeiden, kuten kunta- ja palvelurakenneuudistuksen (2) sisään on rakennettu vaatimus yhteistyöstä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä. Johtaminen konkretisoituu kolmen tai neljän vuoden päähän ulottuvan kehittämissuunnitelman laatimisessa, jossa tarkastellaan myös koulutusorganisaatioiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja sen kehittämistä.

Hoitotyön kehittämisen johtaminen on toiminnan ja osaamisen suuntaamista siten, että henkilöstön voimavarat ja luovuus ovat tehokkaassa käytössä. Opinnäyteyhteistyö tuottaa tietoa käytännön ongelmien ratkaisemiseksi. Opinnäytetyöt ovat realistisia ja konkreettisia. Valmistuneet opinnäytetyöt ja uudet opinnäytetyöaiheet pitävät yllä jatkuvaa yksiköiden toimintojen kyseenalaistamista ja keskustelua. Ne myös vaikuttavat työntekijöiden ja opiskelijoiden arvostukseen. (ks. myös 24)

Tiedolla johtamisella tarkoitetaan organisaation henkisen pääoman, aineettomien resursien ja tiedon tuottamisen johtamista ja tiedon hallintaa (18). Henkisen pääoman johtamisessa inhimillisten voimavarojen johtaminen sisälsi tässä hankkeessa esimerkiksi henkilöstön osaamisen hyödyntämisen opinnäytetyöprosessin aikana. Organisaation rakenteellista pääomaa vahvasti toimintamallien kehittäminen. Henkisen pääoman johtamisen kolmas ulottuvuus, ulkoisten suhteiden johtaminen, tarkoitti lasten ja nuorten hoitotyön vetovoimaisuuteen vaikuttamista yhteistyökumppanuuden kautta. (Ks. 18) Aineettomien voimavarojen johtaminen viittaa uudistumista tukevien voimavarojen käyttöön. Tiedon tuottamisen johtamisessa on siis kyse prosessista, jossa hiljaista tietoa käsitteellistään ja jalostetaan yhteisiksi käytännöiksi, kuten esimerkiksi ohjeiksi opinnäytetyön tekemisestä. Lisäksi, käsitteellistetyn ja informaatiojärjestelmiin varastoidun tiedon hyödyntäminen ja hallinta (Ks. 18) edellyttävät selkeää tietojärjestelmiin rakennettua struktuuria. Käytännössä tämä tarkoittaa, että on rakennettu helposti hyödynnettävä ja hallittavissa oleva tietokanta, josta käyttäjät (opiskelijat ja käytännön työntekijät) saavat tietoa opinnäytetöiden aiheista, prosessista ja tuloksista.

6.1.2 Opinnäyteyhteistyö osana henkilöstön ammattitaidon ylläpitoa

Opinnäyteyhteistyö edistää henkilöstön ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä. Se stimuloi keskustelua, joka edistää omaan ja yhteisön toimintaan liittyvää reflektointia. Osaaminen kehittyy parhaiten työtä tehdessä ja työntekijöiden verkottuneessa toiminnassa (24, 35), mikä ilmenee esimerkiksi oman ammatillisen osaamisen antamisena opinnäytetyötä tekevän opiskelijan käyttöön.

Tässä opinnäytesyhteistyössä käytännön työntekijöiden nähdään antavan osaamisensa opiskelijoiden käyttöön ilman, että he kantavat varsinaisesti ohjausvastuuta. Näkemys poikkeaa kirjallisuudessa esitetystä (esim. 5, 15, 36, 37), jossa tarkastellaan henkilöstöä opinnäytetöiden ohjaajina. Tässä hankkeessa noudatetun käytännön mukaan ohjausvastuun kantavat ohjaava opettaja ja tulosyksikön ohjauksesta vastaava. Käytännön työntekijöiden pyytäminen opinnäytetyön aihealueen asiantuntijoiksi vahvistaa heidän osaamisen tunnettaan ja haluaan perehtyä omaan vastuualueeseen yhä syvemmin. Haas ym. (2002) mukaan osallistuminen ohjaamiseen, joka siis tässä hankkeessa nähdään osaamisen käyttöön antamisena, stimuloi henkilöstön ammatillista kasvua, lisää työstä saatavaa tyydytystä ja opiskelijoiden kykyjen ymmärtämistä. Henkilöstö myös arvostaa opinnäytetöiden käytännön ohjausta, tosin sen edellytyksenä on, että ohjaaminen on ohjeistettu ja ohjaajia on valmennettu siihen (37). Ohjaukseen valmentaminen voi myös vähentää ohjauksen herättämää stressiä (5). Henkilökunta kokee myös ohjaustilanteissa vuorovaikutuksen opiskelijoiden kanssa virkistävänä, erityisesti silloin, kun opiskelijat saapuivat yksikköön sitoutuneina yhteisiin tavoitteisiin (37).

Opinnäytetöiden aineistojen keruu ja tuloksista raportointi edistävät käytännön työntekijöiden sekä työntekijöiden ja opiskelijoiden välistä ammatillista keskustelua. Keskustelua edistää se, että opiskelija esittelee työnsä jo ennen aineistonkeruun alkamista ja myös tulosten valmistuttua. Käytännön työntekijät näkevät opinnäytetöiden ja niiden ohjaamiseen osallistumisen syventävän omaa osaamistaan (15), mikä johdon näkökulmasta edistää myös työhyvinvointia. Lisäksi yhteinen keskustelu oppilaitosten, osastojen ja tulosyksikön muuttuvista tarpeista suhteessa työyhteisön tehtäviin motivoi tehokkaasti yksittäistä työntekijää oman työnsä tarkasteluun. Samalla hän voi tunnistaa oman työnsä merkityksen osana koko yksikön toimintaa.

6.1.3 Opinnäytesyhteistyö osana henkilöstöstrategiaa

Opinnäytesyhteistyö on osa työelämän henkilöstöstrategiaa, jota tässä tarkastellaan tulevan työntekijän, opiskelijan näkökulmasta. Työelämän kannalta merkittäväksi arvioitu opinnäytetyön aihe lisää opiskelijoiden tyytyväisyyttä ja vahvistaa alalle hakeutumista (37). Yhteistyön kautta opiskelija pääsee soveltamaan lasten ja nuorten hoitotyön teoreettisia näkökulmia käytännön klinisiin kysymyksiin.

Opinnäytetyön tekeminen edistää opiskelijan rekrytointia yksikköön, jonne hän on tehnyt opinnäytetyönsä (1, 22). Rekrytointiin liittyy työelämän halukkuus saada opiskelija töihin, jolloin opinnäytetyötä voidaan pitää opiskelijan käyntikorttina työelämään (21). Toisaalta myös opiskelijan omaan hakeutumis-halukkuuteen vaikuttaminen on osa yksikön proaktiivista, tulevaisuuteen suuntautuvaa rekrytointia. Osa sitä on opinnäytetyölle myönteinen ilmapiiri, joka rakentaa työelämän imagoa opiskelijoiden silmissä. Silloin opiskelijan kokemukset opinnäytetyön prosessin aikana voivat muodostua merkittäviksi hakeutumista edistäviksi tekijöiksi, kun työelämän toimintaympäristö ja sen toimijat tulevat opiskelijalle tutuiksi.

6.2. Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta opinnäyteyhteistyötä tarkastellaan suhteessa ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaaviin säädöksiin ja ammattikorkeakoulun perustehtävään.

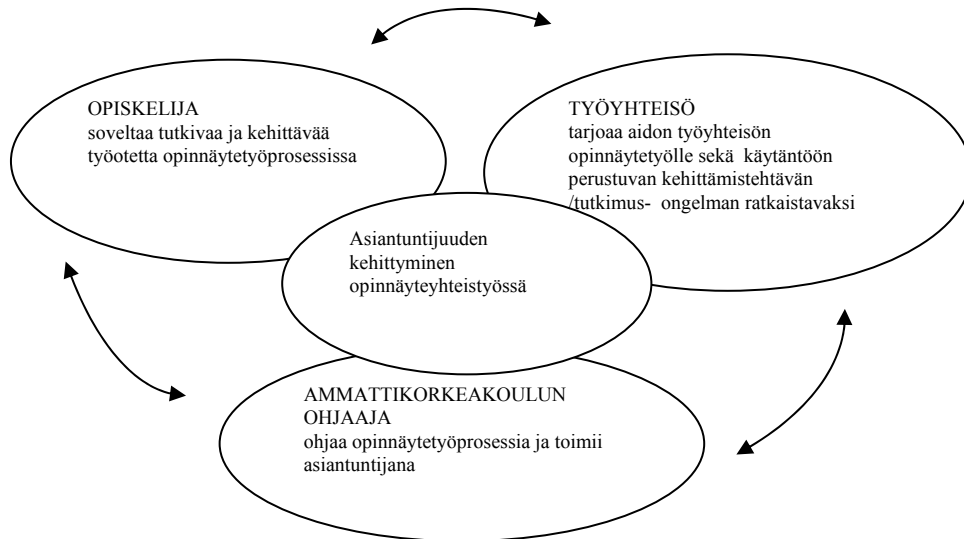
6.2.1 Ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaava säädöspohja

Ammattikorkeakoululaki (2003/351) määrittelee ammattikorkeakoulun tehtäviksi työelämän kehittämisen ja sen vaatimuksiin perustuvan korkeakouluopetuksen tarjoamisen, opiskelijan ammatillisen kasvun tukemisen sekä työelämää ja aluekehitystä tukevan tutkimus- ja kehitystyön. Ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaa myös Bolognan prosessissa annettu Bolognan julistus. Sen tarkoituksena on yhtenäistää European Higher Education Areaan (EHEA) kuuluvat koulutusjärjestelmät siten, että eurooppalainen ammattikorkeakoulutuksen keskinäinen vertailtavuus paranee. Euroopassa ammattikorkeakoulutuksen laajuus ilmaistaan opintopisteinä. Ammattikorkeakoulututkintoa suorittavan opiskelijan tutkinnossa on 15 opintopisteen laajuinen opinnäytetyö. (38, 39, 40)

Ammattikorkeakouluasetuksen (2003/352, 2005/423) mukaan opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietoaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävissä. Opinnäytetyöt nivoutuvat ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (T&K&I) monitahoiseen kokonaisuuteen. Sen osapuolina ovat ammattikorkeakoulun opiskelijat, opettajat ja työelämän edustajat. Opinnäytetöihin liittyvä yhteistyö työelämän kanssa on voimavarojen ja osaamisen yhdistämistä (1). Opinnäytetyöt ovat parhaimmillaan välineitä kehittämään alueellista yhteistyötä ammattikorkeakoululain (2003/351) edellyttämässä hengessä.

Opinnäyteyhteistyötä voidaan tarkastella kolmikantayhteistyönä (kuvio 7), jonka keskiössä on opiskelijan asiantuntijuuden kehittyminen (36, 41). Työelämäkontekstissa toteutettu opinnäytetyöprosessi luo autenttisen mahdollisuuden ammattitaidon oppimiselle ja asiantuntijaosaamisen kehittymiselle. Työelämäyhteistyö ohjaa opinnäytetyöntekijän tutkimaan ja kehittämään työyhteisön asiantuntijatehtäviä, joilla on myös työelämän kannalta merkitystä. (ks. 24)

Kolmikanta yhteistyö rakentuu ihmistoimijoista, jotka muodostavat suhteen opinnäytetyön ympärille. Suhde voi olla kiinteää vuorovaikutusta projektiluontoisen työn ympärillä tai etäisempää, jolloin opiskelija tekee pääosin yksin opinnäytetyönsä. (41.) Tällöin muut kolmikannassa toimivat ovat etäisempiä, vaikka Neuvonen-Rauhalan (2009) tutkimuksessa yleisesti toivottiinkin työelämän edustajan osallistumista opinnäytetyöhön mentorina. Myös Frilander-Paavilainen (2005) näkee eri tahojen verkostoitumisen opinnäytetyön ympärillä hyödyllisenä.

Kuvio 7. Työelämälähtöinen opinnäytetyö kolmikantayhteistyönä (Rissanen 2007;104).

6.2.2 Tavoitteellinen opinnäytenäyhteistyö valmistaa opiskelijaa työelämään

Opinnäytenäyhteistyö edistää opiskelijan oppimista. Frilander-Paavilaisen (2005) mukaan opiskelija kehittää opinnäytetyössään sekä yhteisöllistä että yksilöllistä osaamistaan. Yksilöllinen asiantuntijuus on itseohjautuvuutta, ongelmanratkaisukykyä, metataitoja ja hyvää itseilmaisua. Yhteisölliseen osaamiseen sisältyvät yleisten työelämä- ja yhteistyötaitojen lisäksi työelämää uudistava osaaminen. Yhteistyön edellytyksenä on myös oppimiskulttuuri, jolle on ominaista opiskelijan oma-aloitteisuus ja pitkäjänteinen vastuunkanto. Samoin sille on ominaista opiskelijan oman toiminnan ja sen tulosten hyödyn ja arvon tarkastelu ja arviointi. Opinnäytetyö on voiman ponnistus opiskelijalle ja hän tarvitsee siihen vahvan tuen, jota uudenlainen opinnäytenäyhteistyö voi osaltaan edistää. (myös 24.)

Opiskelija on yhteistyökumppani, joka kartuttaa omaa osaamistaan osallistumalla tutkimus- tai kehittämishankkeisiin. Osaaminen tulevaa tutkintoa varten syntyy näyttöön perustuvasta tiedosta, ammatillisen kontekstin ymmärtämisestä ja erilaisten työelämätilanteiden hallintataidoista. Opiskelija rakentaa itselleen oman opinnäytetyösuunnitelman tavoitteineen siten, että hän tunnistaa itsessään osaamisen vaatimukset, joita kehittämishankkeeseen osallistuminen edellyttää. Hänen tulee tunnistaa myös se osaaminen, jonka saavuttamisen osallistuminen mahdollistaa. Kehittämishankkeessa opiskelija oppii yksilönä työyhteisössä. (10.) Koska opiskelija on opinnäytetyötä tehdessään ennen kaikkea opiskelija, tarvitaan yhtenäisiä käytäntöjä edistämään ja suuntaamaan ammatillista kasvua.

7. OPINNÄYTEYHTEISTYÖ JA TIETOSUOJAN HAASTEET

Eri organisaatioiden välinen opinnäyteyhteistyö on tietosuojan näkökulmasta haasteellista. Näkökulman huomioiminen lisää kuitenkin onnistuneen lopputuloksen saavuttamista kaikkien osapuolten, sairaalan, oppilaitosten, opiskelijan, potilaan ja omaisten osalta. Tietosuojakysymyksien huomiotta jättäminen tai huolimattomuus niiden kanssa voi tuhota hyvinkin tutkimustyön.

Tietosuojan näkökulmasta opinnäytetyöhön liittyvät haasteet kohdistuvat tutkimuslupiin, tutkittavien hankintaan, potilaille ja vanhemmille annettaviin tiedotteisiin, kotiin lähetettävään materiaaliin, tiedon tallentamiseen sekä siihen mistä opiskelija voi koota tietoa.

Potilaisiin liittyvällä aineistolla tehtävä tutkimus- tai opinnäytetyö edellyttää tarkkuutta tietosuojaan liittyvissä, usein byrokraattisiksi koetuissa menettelytavoissa. Sairaaloissa tehtävissä opinnäytetöissä käsitellään yleensä sellaisia potilaiden henkilötietoja, joiden käsittelystä on säädetty henkilötietolaissa (523/1999). Yliopistollisen sairaalan opetussairaala-tehtävä ei tarkoita sitä, että sairaalaan tulevat potilaan olisivat automaattisesti ns. opetuspotilaita tai että potilaiden asiakirjoja voitaisiin automaattisesti käyttää tutkimustyöhön. Tämän opinnäyteyhteistyö-hankkeen sisällä tarkoin ohjeistettu opinnäytetöiden tekoprosessi on tietosuojan ja henkilötietolain hengen mukainen.

Opinnäytetöitä ei tehdä luottamuksellisina, vaan opinnäytetyöt ovat tutkintojen osia, joiden tulee olla avoimesti arvioitavina. Opinnäytetyö on julkinen sen jälkeen, kun ohjaaja on hyväksynyt sen. Opinnäytetyöhön ei sisällytetä liike- tai ammattisalaisuuksia, vaan ne jätetään työn tausta-aineistoon. Jos opinnäytetyön toimeksiantaja kieltää ehdottomasti joidenkin tietojen esittämisen, opinnäytetyön raportissa laaditaan opinnäytetyöraportin lisäksi erillinen luottamuksellinen toimeksiantajraportti, johon sijoitetaan osat, joita toimeksiantaja ei halua julkisuuteen tai yksi raportti ja luottamukselliset tiedot esitetään liitteessä, jotka ovat liitteenä toimeksiantajan raportissa. (43)

7.1 Tutkimusluvan hakeminen, myöntäminen ja sopimukset

Kaikkiin opinnäytetöihin tarvitaan tutkimuslupa. Sen myöntää työstä riippuen johtajaylilääkäri, tulosityksikön johtaja tai ylihoitaja. Tarvittaessa opinnäytetyön suunnitelmasta voidaan pyytää eettisen toimikunnan lausunto työn eettisestä hyväksyttävyydestä ennen luvan myöntämistä. Tämän opinnäyteyhteistyön sisälle asetuville opinnäytetöille tarvitaan sekä oppilaitoksen että lasten ja nuorten tulosityksikön myöntämä lupa. Luvan saaminen perustuu hyväksytyyn suunnitelmaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijat sekä ammatillisissa erikoistumisopinnoissa opiskelevat PPSHP:n toimenhaltijat anovat tutkimusluvan hoitotyön opinnäytetöihin pääsääntöisesti ylihoitajalta (taulukko 3).

Taulukko 3. Tutkimusluvan myöntäminen*.

Opinnäytetyön kohderyhmä	Luvan myöntäjä
Henkilökunta	Ylihoitaja
Lapset, nuoret tai perheet	Ylihoitaja yhdessä tulosyksikön johtajan kanssa
Usean tulosyksikön henkilökunta	Hallintoylihoitaja tai kunkin tulosyksikön ylihoitaja erikseen
Monen yksikön potilaat	Lausunto PPSHP:n eettiseltä toimikunnalta. Tämä lausunto ei kuitenkaan ole tutkimuslupa, vaan sen myöntää ko. tulosyksikköjen johtajat.

* Taulukko kuvaa tilannetta hankkeen aikana ennen vuotta 2011. Luvan myöntäjien nimikkeet ovat muuttuneet. Myös ohjeiden sisältöihin on tullut tarkennuksia, ks www.ppsHP/eettinen_toimikunta/ tutkijoille.

Kaikki aineistonkeruu edellyttää tutkimuslupaa. Lasten ja nuorten tulosyksikössä painotetaan opinnäytetyön suunnitelmassa erityisesti pohdintaa siitä, miten tiedonantaja koskevien tutkimuseettisten periaatteiden toteutuminen varmistetaan opinnäytetyön aikana. Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi tutkittavien hankinnan ja aineistonkeruun tarkkaa kuvausta. (liite 1).

Tutkimusluvan myöntämisen yhteydessä laaditaan erillinen kirjallinen sopimus opinnäytetyön tekemisestä sekä sopimus käyttäjäoikeuksien siirtämisestä. Sopimus opinnäytetyön tekemisestä sisältää tiedot työn tekijästä, oppilaitoksen nimeästä työn ohjaajasta, toimeksiantajasta, opinnäytetyön työnimestä, työn aikataulusta ja eri sopijaosapuolten vastuista. Sopimus sisältää myös ehtoja mahdollisesta palkanmaksusta, toimipisteelle mahdollisesti tulevasta kulukorvauksesta, vakuutuksista ym. asioista. (ks. 44, 45.) Tutkimusluvan myöntämisen yhteydessä sovitaan myös tekijänoikeuksista ja käyttöoikeuksien siirtämisestä Lasten ja nuorten tulosyksikölle (liite 5).

7.2 Tiedon lähteet ja suostumusasiakirjat

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä opinnäytetyötä tekevä opiskelija käyttää tiedonlähteinään yleensä tutkimuslomakkeita ja haastatteluja. Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden opinnäytetyöt eivät edellytä aineiston keruuta potilasasiakirjoista.

Tutkimusyksikön osastonhoitaja organisoii tietojen antamisen opiskelijoille ylihoitajan myöntämän tutkimusluvan pohjalta. Opiskelija vastaa siitä, etteivät tiedonantajien tiedot tule ulkopuolisten tietoon tutkimuksen missään vaiheessa. Haastattelututkimuksessa opiskelija saa tutkittavien yhteistiedot vasta sen jälkeen, kun tutkittavat ovat antaneet siihen suostumuksensa. Tutkittavien informointia varten opiskelija toimittaa osastonhoitajalle

potilastiedotteen. Osastonhoitaja organisoii tiedotteen jakamisen vanhemmille kysyttäessä heidän tai heidän lapsensa osallistumista opinnäytetyöhön. Käytäntö turvaa tiedonantajien vapauden heidän tehdessään osallistumistaan koskevia päätöksiä, se on myös osa hoidettavina olevien lasten, nuorten ja perheiden henkilöllisyyden suojaamista.

Kotiin lähetettävissä kyselyissä opiskelija ei saa missään vaiheessa tietoonsa tutkittavien henkilötietoja. Opiskelija toimittaa kyselylomakkeet, laatimansa saatekirjeen, nimellään varustetut palautuskuoret ja sairaalan saatekirjeen tutkimusyksikön osastonhoitajalle, joka organisoii lomakkeiden lähettämisen sairaalan kirjekuorissa. Sairaalan saatekirjeen (liite 2) tavoitteena on kertoa lapsen vanhemmille tai huoltajille, että tutkimus on osa sairaalan toimintaa ja sen tavoitteena on hoitotyön kehittäminen.

Potilastiedote osoitetaan vanhemmille, huoltajalle tai lapsen edunvalvojalle, joilla on oikeus ratkaista lapsen tai nuoren tutkimukseen osallistumisesta. Opinnäytetöihin pyydetään vanhempien ja nuoren allekirjoittama suostumus. Suostumusasiakirjan sisällöstä on ohjeet PPSHP:n eettisen toimikunnan ohjeissa. 15 vuotta täyttäneen nuoren tutkimukseen pyytämistä tai tutkimukseen osallistumisesta on informoitava kirjallisesti hänen vanhempiaan, huoltajaansa tai edunvalvojaa riippumatta siitä, että nuorella on oikeus itse allekirjoittaa suostumusasiakirja.

Haastattelututkimuksessa opiskelija pyytää tiedonantajan allekirjoituksen suostumusasiakirjaan ennen haastattelun aloittamista samalla, kun hän varmistaa uudelleen heidän halukkuutensa osallistua haastatteluun. Kotiin lähetettävässä kyselytutkimuksessa vastaaminen tulkitaan suostumukseksi

7.3 Henkilörekisterin suojaus, hävittäminen ja arkistointi

Opinnäytetyön aineisto muodostaa henkilötietolain mukaisen henkilörekisterin, jos se on järjestetty siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti. Tutkimusaineistoa tulee silloin käsitellä henkilötietolain mukaisesti ja siitä on laadittava rekisteriseloste, josta käy selville rekisterin käyttötarkoitus (tutkimustyö). Opinnäytetyön tekijän on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta tietoihin pääsylvä ja vahingossa tai laittomasti tapahtuvalta tietojen hävittämiseltä, muuttamiselta, luovuttamiselta, siirtämiseltä taikka muulta laittomalta käsittelyltä. Jos opinnäytetyön tekijä on tutkimustyössään saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista tai taloudellisesta asemasta, hän ei saa ilmaista sivulliselle saamia tietoja.

Jos opinnäytetyöhön liittyvä aineisto muodostaa henkilörekisterin, on se tutkimustyön päätyttyä hävitettävä, jos ei se ole tutkijan toiminnan kannalta erityisen tarpeellinen eikä siihen talletettuja tietoja ole erikseen säädetty tai määrätty säilytettäväksi tai jollei rekisteriä siirretä arkistoon. Opinnäytetyössä syntynyt henkilörekisteri, joka on tieteellisen tutkimuksen kannalta tai muusta syystä merkityksellinen, voidaan siirtää korkeakoulun taikka tutkimustyötä lakisääteisenä tehtävänä suorittavan laitoksen tai viranomaisen arkistoon, jos kansallisarkisto on antanut siihen luvan.

8. POHDINTA

Tämän opinnäytetyöyhteistyön osapuolet edustavat erityyppisiä organisaatioita. Oulun yliopistollisen sairaalan Lasten ja nuorten tulosyksikkö ja Oulun seudun ammattikorkeakoulu (Sote-yksikkö) ovat julkisen sektorin toimijoita, Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diakonia-ammattikorkeakoulu Pohjoinen) edustaa yksityissektorin toimijaa. Eri osapuolten toimintaa ja tavoitteiden asettamista ohjaavat kansalliset säädökset sekä paikalliset toimintasuunnitelmat ja strategiat. Myös opinnäytetyöyhteistyö ja sen kehittäminen etenee niiden suuntaisesti. Tässä julkaisussa on kuvattu miten työelämän ja oppilaitosten välisessä yhteistyössä tuotettiin kolmiosainen opinnäytetöihin liittyvä kokonaisuus.

8.1 Yhteistyöhankkeen kokonaisuus

Opinnäytetyöyhteistyön kehittämishankkeen ensimmäisen osan muodostaa aihepankki, toisen ohje opinnäytetyöyhteistyöstä ja kolmannen tuloksista toiminnaksi toimintamalli. Opinnäytetyön kolmiosainen kokonaisuus on itseään uudistava prosessi. Työelämälähtöisille opinnäytetöiden aiheille on tyypillistä ajankohtaisuus ja kontekstisidonnaisuus. Ne tuovat osaltaan työelämän kehittämisessä tarvittavaa tietoa. Ohje opinnäytetyöyhteistyöstä yhtenäistää opinnäytetöihin liittyviä ohjaus- ja toimintakäytänteitä. Tuloksista toiminnaksi toimintamalli edistää opinnäytetöiden tulosten hyödyntämistä käytännön hoitotyössä ja oppisisällöissä sekä nostaa esiin uusia opinnäytetöiden aiheita.

Tuloksista toiminnaksi toimintamallin kokeilu pienillä aineistoilla puoltaa mallin käytön ottamista (34). Sitä puoltavat myös tarpeet saada opinnäytetöiden tulokset integroitua osaksi näyttöön perustuvaa toimintaa. Erityisesti integrointi on tarpeen siksi, että ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt tuottavat tietoa hoitotyön toimintaympäristöstä sekä potilaiden ja henkilöstön kokemuksista ja tarpeista. Tiedon levittämistä edistää opinnäytetöiden tulosten hyödynnettävyys, joka perustuu siihen, että opinnäytetyön aihe on käytännönläheinen ja vastaa työelämän tarpeisiin. Opinnäytetöiden on myös oltava työyksikössä helposti saatavilla. (15.) Tässä hankkeessa saatiin Ruotsalaisen ja Erikssonin (2007) kanssa yhteneväisiä tuloksia, joiden mukaan työelämä pitää opinnäytetöiden tulosten hyödyntämistä tärkeänä. Tässä hankkeessa kehitetty Tuloksista toiminnaksi toimintamallin raportointilomake ohjaa osaltaan tulosten hyödynnettävyyden pohdintaan.

8.2 Opinnäytetyö yhteistyön kehyksessä

Viime vuosina myös sosiaali- ja terveysalalla on suuntauduttu yhä enemmän kohti hankkeistettuja opinnäytetöitä. Tässä yhteistyössä opinnäytetöiden hankkeistamista pidetään merkityksellisenä. Työelämälle se mahdollistaa monipuolisen tiedon saamisen kiinnostuksen kohteena olevasta aihealueesta ja koulutukselle tuloksellisuuskriteerien täyttymistä. Tässä kuvatussa opinnäytetyöyhteistyössä AMKOTA (2005) käsikirjassa esitetyt toinen ja kolmas hankkeistamista kuvaava kriteeri toteutuu säännönmukaisesti.

Työelämälähtöisyys näkyy opinnäytetöiden metodisissa valinnoissa, joilla viitataan tiedon tuottamisen ja analysoinnin menetelmiin, aiheen valintaan ja käyttöön, käsitteiden

soveltamiseen ja opinnäytetyön tuloksista argumentoitiin (47). Työelämälähtöisessä opinnäytetyössä tulisi erityisesti korostua reflektiiviseen ongelmanratkaisuun pyrkivä ote, jotta se kehittää sekä työelämän käytäntöjä että opiskelijan omaa osaamista. Tärkeäksi opinnäytetyön kehittämismetodiksi nouseekin taito kehittää asiantuntijatyötä ongelmanratkaisuprosessien ja reflektiivisen ajattelun kautta (36.)

Opinnäytetyöprosessin aikana työelämälähtöisyys viittaa opiskelijan kykyyn hyödyntää käytännön työntekijöiden asiantuntijuutta ja reflektoida yhdessä heidän kanssaan aiheeseensa liittyviä kysymyksiä. Työelämälähtöisyys voidaan nähdä myös työelämän orientaationa opinnäyteyhteistyössä. Silloin se viittaa sekä yksittäisten työntekijöiden että koko organisaation orientaatioon, jossa opinnäytetyötä tekevälle opiskelijalle ollaan valmiita jakamaan omaa osaamista ja sen jakaminen nähdään yhtenä merkityksellisenä tapana edistää käytännönläheisen ammatin oppimista. Parhaimmillaan reflektointi opiskelijan kanssa vahvistaa myös käytännön työntekijöiden osaamisen tunnetta ja on oiva väline kokemustiedon siirtämiseen opinnäytetyöhön. Tällä on merkitystä, kun pohditaan ja arvioidaan ammattispesifejä toimintatapoja ja normien perusteita.(ks. 1, 16, 24)

8.3 Opinnäyteyhteistyössä tunnistetut haasteet

Työelämälähtöisen tutkimus- ja kehittämistyön vaarana on lyhytjännitteisyys ja välitön tulosten tavoittelu. Tästä syystä opinnäytetyössä ammattikorkeakoulujen ja työelämän välinen vuoropuhelu ja jatkuva yhteistyö ovat oleellisia. Oleellista on se, mihin tutkimus- ja kehitysyhteistyön osaamista suunnataan opinnäytetyön prosessissa. On pohdittava myös sitä, miten verkostoissa tuotettua asiantuntijatietaa esitetään ja kuinka työelämää uudistetaan eettisesti kestävältä pohjalta. Työelämälähtöinen opinnäytetyöprosessi on aina opiskelijan omakohtainen oppimis- ja kehittymisprosessi, jonka sisältöä ja laatua ei voida täysin ulkoapäin ohjata. (21, 36.)

Opinnäytetöiksi tarjottuja aiheita ei aina ole pidetty näkökulmiltaan kovin yllättävinä. Tällöin on jäänyt vähäiselle huomiolle se, että opinnäytetyö on usein tekijänsä ensimmäinen itsenäinen laaja työ. Opiskelijalla on oikeus opinnäytetyön teon yhteydessä opiskella opinnäytetyön tekemiseen liittyviä perustaitoja. Tästä syystä tässä yhteistyöhankkeessa korostetaan opinnäytetyöhön liittyviä oppimistavoitteita enemmän kuin usein peräänkuulutettua luovuutta ja innovatiivisuutta. Opinnäyteyhteistyössä luovuuden ja innovatiivisuuden käsitteet realisoidaan suhteessa työelämän tarpeisiin, oppimiseen ja opiskelijan kyvykkyyteen. Näin ollen esimerkiksi tuotteena toteutettavassa opinnäytetyössä opiskelija voi käyttää enemmän innovatiivista otetta tuotteen suunnittelussa ja toteuttamisessa kuin tutkimus-tyyppisessä opinnäytetyössä.

Opinnäyteyhteistyö edellyttää osapuolten toistensa osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Se edellyttää myös osaamisen muutosta kaikilta osapuolilta sekä riittävää resursointia yhteistyön rakentamiseen. Jokisen ym. (2009) ja Rautajoen (2009) mukaan se edellyttää opettajilta aktiivisuutta ja halua yhteistyöhön, mutta myös organisatorisia tukijärjestelmiä yhteistyön mahdollistamiseksi, kuten esimerkiksi virallisesti ohjelmoitua aikaa talkootyön sijaan. Samankaltaiset haasteet kohdistuvat myös työelämään; yhteistyö on lisännyt tarvetta ajan resursoimiseen yhteistyöhön, opiskelijan ohjaamiseen ja tiedonantajien rekrytointiin.

8.4 Kokemuksia opinnäyteyhteistyöstä

Tämän hankkeen osapuolet ovat monin tavoin toisistaan riippuvaisia. Keskinäisen riippuvuuden tunnistaminen on ilmennyt haluna etsiä yhteistä tavoitetta tukevia toimintatapoja sekä käyttää aikaa yhteisten asioiden pohtimiseen. Yhteistyön näkeminen strategisen kumppanuuden (10) viitekehyksestä on auttanut tunnistamaan yhteisiä rajapintoja ja yhteistyöstä saatavia synergiaetuja (Taulukko 2). Se on myös auttanut aktiivisesti etsimään yhteistyöstä niitä kohtia, joissa osapuolten roolit täydentävät toisiaan. Näiden tunnistaminen ohjaa edelleen kehittämään opinnäyteyhteistyötä siten, että vältetään toimintojen päällekkäisyyksiä ja luodaan yhteisiä toimintalinjoja.

Vaikka toimintatapojen selkiyttäminen on lisännyt työelämässä erityisesti osastonhoitajien työtä (aineistonkeruun organisointi, kuten tutkittavien rekrytointi), se on vähentänyt esimerkiksi puutteellisesti toteutetun opinnäytetyöprosessin aiheuttamien juridisten ja eettisten seuraamusten mahdollisuuksia. Näiden seuraamusten mahdollisuuksia lisäsi aikaisempi vaihtelu opinnäytetöiden toteuttamisessa ja ohjaamisessa sekä selkeiden pelisääntöjen puute. Tässä hankkeessa saatujen kokemusten mukaan työelämän sisäinen yhteistyö on toiminut rakentavasti, henkilöstö on kokenut opinnäytetöiden ohjaamisen kannustavana ja mielenkiintoisena, mikä poikkeaa suuresti esimerkiksi Pohjolan (2008) saamista tuloksista.

Työelämälähtöisissä tutkimus- ja kehittämishankkeissa kumppanuudella tarkoitetaan työelämän osajien, opettajien ja opiskelijoiden yhteistyötä. Yhteistyö edellyttää sitoutumista. Osapuolet ovat yhtäältä oppijoita suhteessa toisiinsa ja yhteistyöhön, toisaalta tasavertaisia kumppaneita. Oppijuus- näkökulmaa korostavat opinnäytetöiden ohjaukseen liittyvien käytäntöjen muutostarpeiden tunnistaminen, muutoksiin liittyvien sopimusten tekeminen ja uusien toimintatapojen opettelu. Uusi toimintatapa on osoittautunut tieksi, jolta ei ole paluuta entisiin käytäntöihin. Kumppanuuden rakentumisessa on koettu merkittävänä erilaisen osaamisen arvostaminen ja erilaisista asiantuntijuuksista koostuvan osaamisen jakaminen.

8.5 Opinnäyteyhteistyö on jatkuvassa muutoksessa

Tässä julkaisussa on kuvattu opinnäyteyhteistyön kolmiosainen kokonaisuus. Kehittämistoiminnalle on tyypillistä, että siinä tehty yhteistyö on sekä muutoksien katalysaattori että niiden vaikutuksesta muuttuva ja kehittyvä. Jo tämän raportoinnin aikana opinnäyteyhteistyöhön on tullut muutoksia, joiden pohjalta sitä voidaan kehittää edelleen. Tämä yhteistyöhanke on luonut hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi niin, että yhteistyö on yhä enemmän tulevaisuuden haasteita ennakoivaa ja valmiutta antaa niille tilaa.

Oppimisenäkemykset ja pedagogiset työtavat ovat muutoksessa niin oppilaitoksissa kuin työelämässä. Oppiminen nähdään aktiivisena prosessina, jota erilaiset innovaatiot, kuten esimerkiksi verkko-opiskelu, innoedu ja learning cafe-tyyppiset lähestymistavat vahvistavat. Myös opinnäytetyökliniikka tulee toimimaan oppimisympäristönä, jossa opiskelijat oppivat tutkimusmenetelmällisesti ja sisällöllisesti opinnäytetyöprosessia. Mikään näistä

ei kuitenkaan korvaa eri organisaatioiden, kuten tässä yliopistollisen sairaalan ja ammattikorkeakoulujen toimijoiden kasvokkain tapahtuvaa yhteistyötä. Erilaisten innovaatioiden hyödyntämistä edistää opetuskoordinaattorien toimien perustaminen Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin sekä sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan sähköisten sivujen kehittäminen vastaamaan yhä paremmin sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden tarpeita. Sivuille on mm. avattu kansio, jonne on sijoitettu tässä yhteistyöhankkeessa kehitetyt ohjeet opinnäytetyön tekemisestä sekä sairaanhoitopiirin opinnäytetyöohjeet.

Opinnäyteyhteistyössä kehitetyn kokonaisuuden erityisenä haasteena nähdään opinnäytetöiden tiivistelmien sisällön kehittäminen sekä tuloksista toiminnaksi toimintamallin vahvistaminen ja juurruttaminen käytäntöön. Opinnäytetöiden tiivistelmien kehittämistä puoltaa niiden tallentaminen valtakunnalliseen verkkoon, jolloin tieto opinnäytetöistä ja niiden tuloksista tavoittaa opiskelijat, opettajat ja käytännön toimijat maan tasolla.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

1. Opinnäyteyhteistyötä ohjaavan kumppanuusnäkökulman vaaliminen toimintaympäristöjen muutoksissa on välttämätöntä. Kolmen erilaisen organisaation toisiaan täydentävä sekä organisaatioiden erilaisiin ja yhteisiin kulttuurisiin normeihin sovitettu yhteistyö on mahdollista.
2. Sähköisten kanavien hyödyntämistä yhteistyössä tulee edelleen tehostaa. Ne eivät kuitenkaan voi kokonaan korvata kasvokkain tapahtuvia tapaamisia. Yhteistyöhön on voitava resursoida aikaa.
3. Tässä yhteistyössä kehitetty opinnäyteyhteistyön toimintamallia voidaan soveltaa erilaisissa toimintaympäristöissä sekä käyttää perustettaessa monialaisia opinnäytetöiden hankkeita.
4. Opinnäytetöiden tulosten hyödynnettävyyden kehittäminen on osa näyttöön perustuvan toiminnan ja opetuksen kehittämistä. Sitä tulee vahvistaa.

Kiitokset

Kirjoittajat kiittävät yliopettaja Elsa Mannista, Oulun Seudun Ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksiköstä hänen aktiivisesta panostuksestaan opinnäyteyhteistyön hyväksi.

LÄHTEET

1. Valtiontalouden tarkastusvirasto. Ammattikorkeakoulutuksen kehittämisessä tarvitaan kiinteämpää yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välille. 2009.
<http://www.vtv.fi/ajankohtaista/tiedotearkisto/2009> (28.12.2010)
2. STM. Kunta- ja palvelurakennemuutos. Paras-hanke. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki 2009a. http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankkeet/paras (14.4.2009)
3. Ammattikorkeakoululaki. Suomen säädöskokoelma 351/2003.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2003/20030060> (15.6.2010)
4. Campbell SL, Prater M, Schwartz C, Ridenour N. Building an empowering academic and practice partnership model. *Nursing Administration Quarterly* 2001;26:(1) 35-44.
5. Haas BK, Deardorff KU, Klotz L, Baker B, Coleman J, DeWitt A. Creating a collaborative partnership between academia and service. *Journal of Nursing Education* 2002;41:(12)518-523.
6. Herrin D, Hathaway D, Jacob S, Jacob S, McKeon L, Norris T, Spears P, Stegbauer C. A model Academic-practice partnership. *JONA* 2006;36:(12)547-550.
7. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. Suomen säädöskokoelma 352/2003.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2003/20030060> (10.3.2010)
8. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulu C Katsauksia ja aineistoja 17. Oulu: Diakonia- ammattikorkeakoulu 2010.
9. Mattila L-R, Koivisto V, Häggman-Laitila A. Evaluation of learning outcomes in a research process and the utilization of research knowledge from the viewpoint of nursing students. *Nurse Education Today* 2005;25:(6) 487-495.
10. Stähle P, Laento K. Strateginen kumppanuus – avain uudistumiskykyyn ja ylivoimaan. Tutkimus- ja kehitystyö suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Helsinki: Ekonomia. WSOY 2000.
11. Pohjonen S. Sopimustoiminta, piilevä epä tieto ja uuden tiedon luominen. Kirjassa: Pohjonen S.(toim.) Ennakoiva sopiminen. Helsinki: WSOY Lakitieto2002.
12. Isohanni I, Toljamo M. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö opiskelijoiden, opettajien ja työelämän näkökulmasta – kirjallisuuskatsaus ammattikorkeakoulujen opinnäytetöihin liittyvistä tutkimuksista. *KeVer verkkolehti* 2005;3:(2).
<http://ojs.seamk.fi/index.php/kever>

13. Isohanni I, Toljamo M. Opinnäytetyön kehittäminen verkoston avulla. Toimivuuden ja tuloksellisuuden arviointia. Kirjassa: Toljamo M, Vuorijärvi A. (toim.) Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohteena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja. Opinnäytetöiden kehittäminen -hanke. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2007;20-30.
14. Marttila L, Kautonen M, Niemonen H, von Bell K. Yritysten ja ammattikorkeakoulujen T&K –yhteistyö. Ammattikorkeakoulut alueellisessa innovaatiojärjestelmässä: koulutuksen ja työelämän verkottumisen mallit, osaprojekti III. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy 2004.
15. Pohjola P. Ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden ja tutkimustiedon hyödyntäminen hoitotyön kehittämisessä. Tampere: Tampereen yliopisto, Hoitotieteen laitos 2008. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02622.pdf>
16. Ruotsalainen T, Eriksson E. Opinnäytetöiden hyöty toimeksiantajalle. Työelämäyhdysheikilöiden arviointi opinnäytetöiden työelämäyhdynnettävyydestä sosiaali- ja terveysalalla. Kirjassa: Toljamo M, Vuorijärvi A (toim.) Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohteena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2007;132-142.
17. Cerderbaum J, Klusaritz HA. Clinical instruction: Using the strengths-based approach with nursing students. *Journal of Nursing Education* 2009;48:(8)422-428.
18. STM. Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön Toimintaohjelma 2009 – 2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, Julkaisuja 18/2009. Valtion painatuskeskus 2009b. http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1478007 (2.12.2009)
19. McCleary L, Brown GT. Barriers to paediatric nurses' research utilization. *JAN* 2003; 42:(4)364-372.
20. Thompson C, McCaughan D, Cullum N, Sheldon TA, Mulhall A, Thompson DR. Research information in nurses' clinical decision-making: What is useful? *JAN* 2001;36:(3)376-388.
21. Rissanen R. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. Fenomenografisia näkökulmia tradenomin työhön. Tampere: Acta Universitatis Tamperensis; 970, Tampereen yliopisto 2003. Acta Electronica Universitatis Tamperensis; 295, Tampereen yliopisto 2003. ISBN 951-44-5806-0, ISSN 1456-954X, <http://acta.uta.fi>. (22.2.2010)
22. Kuokkanen R, Kivirinta M, Määttänen J, Ockenström L. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia. ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Juvenes Print Oy 2007.
23. Toljamo M, Isohanni I. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö osana työelämän tutkimusta ja kehittämistä. Kirjassa: Ramstad E, Alasoini T. (toim.)

Työelämäntutkimusavusteinen kehittäminen Suomessa. Lähestymistapoja, menetelmiä, kokemuksia, tulevaisuuden haasteita, Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2007; 298-311.

24. Frilander-Paavilainen EL. Opinnäytetyö asiantuntijuuden kehittäjänä ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 199. 2005.
<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/kasva/vk/frilander-paavilainen/opinnayt.pdf>. (22.2.2010)

25. Paunonen M, Vehviläinen-Julkunen K. 1998. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Porvoo: WSOY 1998.

26. Siitonen J. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Väitöskirja. Oulun yliopisto. Opettajankoulutuslaitos 1999. <http://herkules.oulu.fi/isbn951425340X> (08.12.2008).

27. Jokinen J, Lähteenmäki L, Nokelainen P. Työssä oppimisen lumo. Tiivistelmä toisen asteen ammatillisen sekä ammatillisen korkea-asteen koulutuksen ja työelämän yhteistyön metatutkimuksesta. Helsinki: Opetusministeriö, julkaisu 10. Opetusministeriö 2009.

28. Rissanen R. Tutkimus- ja kehitystyön laadun arviointi ammattikorkeakoulussa. Kever 2005;4.

29. AMKOTA käsikirja. Helsinki: AMKOTA tietokanta, Opetusministeriö 2005.
<http://www.csc.fi/amkota/manual2005/kasikirja.html>. (10.4.2010)

30. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri (PPSHP). Lasten ja nuorten tulosityksikön yleisesittely. 2009. <http://www.ppshp.fi>

31. Hyrkkänen U. Käsityksiä ajatuksen poluille: Ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystoiminnan kehittäminen. Helsinki: Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 210. 2007. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-3642-2> (10.6.2010)

32. Määttä S, Ojala T. Tasapainoisen onnistumisen haaste. Johtaminen julkisella sektorilla ja Balanced scorecard. Helsinki: Hallinnon kehittämiskeskus, Valtionvarainministeriö 2002.

33. Lähdesmäki R, Koivunen K, Isohanni I. Ammattikorkeakouluopettajien tutkimus- ja kehitystyön verkostot. Kever 2008. <http://ojs.seamk.fi/index.php/kever/issue/current> (15.9.2008)

34. Korhonen A, Manninen E, Koskela T, Miettinen S, Ukkola L. Opinnäyteyhteistyöllä vetoa lasten ja nuorten hoitotyöhön. Sairaanhoitaja 2009;12: 25-27.

35. Ambrosius Metropolilta, Tikkanen H. Henkinen johtajuus. Helsinki: Kirjapaja 2009.
36. Rissanen R. Työelämäyhteistyö ja kumppanuus opinnäytetyössä. Kirjassa: Toljamo M, Vuorijärvi A (toim.) Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohteena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2007;104-111
37. Preheim G, Bader-Kail K, Miller ME, Berryman Kelly JF, Lynch RS. Alliance for clinical education (ACE): Setting community standards through collaboration. Journal of Nursing Education 2009;48:(3)141-149.
38. The Bologna Declaration of 19 June 1999 European Association of Institutions in Higher Education. <http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf> (31.3.2008).
39. Ammattikorkeakouluasetus. 423/ 2005. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050423> (15.6.2010)
40. OAMK. Opinnäytetyön laadun tekijät ammattikorkeakoulussa. Suosituksia opinnäytetyötä ohjaaville. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2006. http://www.oamk.fi/opinnaytehanke/docs/paatos/opinnaytetyon_laadun_tekijat.pdf (8.12.2010)
41. Neuvonen-Rauhala M-L. Työelämälähtöisyyden määrittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa. Jyväskylä: Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 367. Jyväskylän yliopisto 2009.
42. Henkilötietolaki 22.4.1999/523. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523> (15.6.2010)
43. OPM 28.1.2004/Dnro 3/500/2004 Opinnäytetöiden julkisuus. <http://www.designkuopio.fi/opinnaytetyo/opm.htm> (2.12.2010)
44. Lehtinen M. Sopimusopas pk-yritysten yhteistyöhankkeisiin. Helsinki: Tekes 2001.
45. Saarnilehto A, Edelman T. (toim.) Tutkimussopimus. Helsinki: WSOY. 1998.
46. Toljamo M. 2005. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opinnäytetyöt: analyysi vuosina 2000 ja 2004 Thesis - kilpailuun lähetetyistä sosiaali-, terveys – ja liikunta-alan opinnäytetöistä. KeVer 2005;3. <http://ojs.seamk.fi/index.php/kever/search>
47. Vilkka H. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi 2005.
48. Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> (2.12.2010)

49. Tekijänoikeusasetus 21.4.1995/574.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950574> (2.12.2010)

50. Asetus tekijänoikeuslain soveltamisesta 1995/574

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950574> (2.12.2010)

51. Rikoslaki 1889/39. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/> (2.12.2010)

52. Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa 2000/344 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/> (2.12.2010)

53. Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta 2002/458.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/> (2.12.2010)

POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAAN-
HOITAPIIRIN KUNTAYHTYMÄ

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

Ohje opinnäyteyhteistyöstä lasten ja nuorten tulosityksikössä

Työryhmä:

OYS, lasten ja nuorten tulosityksikkö

Anne Korhonen, kliinisen hoitotieteen asiantuntija (projektin vetäjä)

Seija Miettinen, yh (vs.)

Kaarina Karvonen, oh

Liisa Ukkola, yh (8/07 lähtien)

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pohjoinen, Oulun toimipaikka

Maiju Ansamaa, lehtori

Paula Haapalainen, lehtori

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Seija Kokko, lehtori (5/07 lähtien)

Terttu Koskela, lehtori

Elsa Manninen, yliopettaja

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Helena Eronen, arkistopäällikkö

Yhteistyötahot

Oulun yliopistollinen sairaala, lasten ja nuorten tulosityksikkö

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pohjoinen, Oulun toimipaikka

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Päivitetty

2.12.2010

Sisällys

Taustaa

1. Vastuun jakautuminen opinnäyteyhteistyössä
 - 1.1 Oppilaitos
 - 1.2 Lasten ja nuorten tulosityksikkö
 - 1.3 Opiskelija
2. Opinnäytetöiden lupakäytäntö
3. Opinnäytetyön toteuttaminen
 - 3.1 Tiedonantajien nimien luovuttaminen
 - 3.2 Kotiin lähetettävä kysely - kirjekuoret
 - 3.3 Opinnäytetyön potilastiedote
 - 3.4. Suostumusasiakirja opinnäytetyöhön osallistumiseen
 - 3.5 Sairaalan saatekirje kotiin lähteviin kyselyihin
 - 3.6. Aineistonkeruun aikataulus
4. Opinnäytetöihin liittyvät kustannukset
5. Tekijän oikeudet
6. Raportointi.
7. Opinnäytetöiden tulosten yhdistäminen
8. Opinnäyteyhteistyön kehittäminen
9. International students
10. Lähdeviitteitä aiheesta ”Lapset tutkimuksen kohteena”

TAUSTAA

Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden opinnäytetöiden tukeminen OYS:n lasten ja nuorten tulostyöyksikössä on osa yksikön tulevaisuusorientoitunutta rekrytointipolitiikkaa. Tarkoituksena on, että houkuttelevien ja ajankohtaisten opinnäytetöiden kautta opiskelija kiinnostuu lasten ja nuorten hoitotyöstä niin, että hakeutuu yksikköön töihin. Opinnäytetyöt tuovat tietoa käytännön hoitamisesta toiminnan kehittämiseen ja liittyvät osaltaan klinikan strategiaan.

Ammattikorkeakoulu-lainsäädäntö velvoittaa oppilaitoksia tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä opinnäytetöiden hankkeistamiseen. Opinnäyteyhteistyö tukee myös ammattikorkeakoulujen perustehtävää vastata alueelliseen kehittämistarpeeseen ja työelämälähtöisyyteen.

Kentän ja koulun opinnäyteyhteistyö tukee opiskelijan ammatillista kasvua ja suuntaa sitä lasten ja nuorten hoitotyössä tarkoituksenmukaisille osaamisalueille.

Tämän asiakirjan tarkoituksena on auttaa opiskelijoita ja opinnäytetyön ohjaajia ammattikorkeakouluissa sekä lasten ja nuorten tulostyöyksikössä opinnäytetöihin liittyvissä asioissa. Opinnäytetöiden tekemistä ohjaavat yleiset tutkimuseettiset periaatteet ja ohjeet, jotka löytyvät esimerkiksi PPSHP:n eettisen toimikunnan ja Opetusministeriön alaisen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimina verkko-osoitteista

<http://intranet/page.asp?Section=3486&Item=10098>

<http://www.protsv.fi/tenk/JulkaisutjaOhjeet/htkfi.pdf>

1. VASTUUN JAKAUTUMINEN OPINNÄYTEYHTEISTYÖN SUUNNITTELUSSA

1.1 Oppilaitos

Sosiaali- ja terveystieteiden opinnäytetöiden ohjausvastuu on yksiköllä ja sen nimeämällä työn ohjaajilla. Oppilaitosten omat ohjeet löytyvät seuraavista verkko-osoitteista:

DIAK:

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Muut_PDF/C10_2007_Kohti_tutkivaa_ammattikayntoa.pdf

OAMK: <http://intraweb.students.oamk.fi/sote/?osio=opinnaytetyo&alaosio=ohjeet>

http://www.oamk.fi/sote/docs/tutkimuseettiset_suosituksset

1.2 Lasten ja nuorten tulostyöyksikkö

1) osallistuu opinnäytetyön ohjaukseen käytännön kysymyksissä. Yksikkö tarjoaa ohjausta ja valvoo osaltaan opinnäytetyön tekemisen eettisyyttä. Ohjausta annetaan henkilökohtaisissa keskusteluissa, sähköpostitse ja kommentoimalla opinnäytetöiden

suunnitelmia ja raportteja. Opiskelijoiden kanssa sähköpostitse käytävästä kirjeenvaihdosta lähetetään kopio ohjaaville opettajille.

- 2) nimeää tarvittaessa aiheen asiantuntijan osastolta, jossa opinnäytetyö tehdään
- 3) päivittää opinnäyteyhteistyöohjeet säännöllisesti yhteistyössä laatijoiden kanssa
- 4) laatii ja päivittää kotiin lähetettävän kyselyn saatekirjeen (Liite 1) (ks. Luku 3.5)
- 5) ylläpitää rekisteriä opinnäytetöiden tekijöistä (nimi, puhelin ja sähköposti). Rekisterissä ilmenevät myös ohjaavien opettajien nimet ja sähköpostiosoite. Rekisteriseloste on liitetty lasten ja nuorten tulosityksikön rekistereihin.

Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen yhteystiedot (puh & sähköposti) poistetaan rekisteristä. Opinnäytetyön lähdetiedot (tekijä(t), työn nimi ja valmistumisvuosi) siirretään Lasten ja nuorten tulosityksikön ”valmistuneet opinnäytetyöt” tiedostoon, jossa on myös tieto opinnäytetyön säilytyspaikasta.

- 6) lähettää opinnäytetyön aiheista päivitetyn version oppilaitoksille 1 x vuodessa (elokuun alussa).

1.3 Opiskelija

1) valitsee opinnäytetyön aiheen aihelistasta tai ehdottaa muuta aiheita. Valittuaan aiheen hän hankkii valitsemalleen aiheelle hyväksynnän oppilaitoksesta (http://www.oamk.fi/sote/docs/tutkimuseettiset_suosituksset).

2) vastaa omasta tutkimuseettisestä toiminnastaan, jonka sisällä korostuu erityisesti vaitiolovelvollisuus tutkittaviin liittyvissä asioissa. Vaitiolovelvollisuus on pysyvä.

3) toimittaa

- a) toimittaa valmiin opinnäytetyönsä ja sen sähköisen version opinnäytetöiden ohjauksesta vastaavalle. Klinikkas sihteeri Aila Kokkoe (puh: 08 – 315 5432) merkitsee työn valmistuneeksi ty:n diaariin.
- b) toimittaa laatimansa tuotteen ja opinnäytetyön raportin yhteistyöosastolle ennen arvosanan saamista. Opettaja varmentaa tämän ennen opintojaksomerkinnän antamista opintorekisteriin.

4) esittelee valmiin opinnäytetyönsä osastotunnilla.

2. OPINNÄYTETÖIDEN LUPAKÄYTÄNTÖ

Kaikista opinnäytetöistä tehdään yhteistyösopimus. Oppilaitoskohtaiset ohjeet löytyvät verkko-osoitteesta:

http://intraweb.students.oamk.fi/sote/docs/opinnayteohjeet/tyosuunnitelma/projekti/yhteis_tuosopimus.doc

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Muut_PDF/C10_2007_Kohti_tutkivaa_ammattikayntoa.pdf

Kaikkiin opinnäytetöihin tarvitaan sekä oppilaitoksen että lasten ja nuorten tulosyksikön myöntämä lupa. Luvan saaminen perustuu hyväksytyyn suunnitelmaan. Tutkimuslupalomakkeet löytyvät PPSHP:n ja oppilaitosten intranetistä verkko-osoitteista.

http://intranet/DynaGen_Attachments/Att7573/7573.doc

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Muut_PDF/C10_2007_Kohti_tutkivaa_ammattikayntoa.pdf

<http://intraweb.students.oamk.fi/sote/?osio=opinnaytetyo&alaosio=ohjeet>

Kaikki aineistonkeruu, myös ns. esiyttäminen hankkimiseksi tai alustavaksi aineistoksi tarkoitettu aineistonkeruu, edellyttää tutkimuslupaa.

- Ylihoitaja myöntää luvan tutkimukselle / opinnäytetyölle sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoille sekä ammatillisissa erikoistumisopinnoissa opiskeleville PPSHP:n toimenhaltijoille silloin, kun opinnäytetyö kohdistuu henkilökuntaan.
- Ylihoitaja yhdessä tulosyksikön johtajan kanssa myöntää luvat silloin, kun tutkimus / opinnäytetyö kohdistuu lapsiin / nuoriin tai perheisiin.
- Tulosyksikön johtaja myöntää luvan silloin, kun aineisto muodostuu potilasasiakirjoista.
- Kun opinnäytetyön aineistonkeruu kohdistuu henkilökuntaan ja ulottuu usean tulosyksikön alueelle, tutkimusluvan myöntää hallintoylihoitaja tai kunkin tulosyksikön ylihoitaja erikseen.
- Jos tutkimus kohdistuu monen tulosyksikön potilasasiakirjoihin, tutkimusluvan myöntää shp:n johtajaylilääkäri.
- Jos tutkimuksessa ollaan yhteydessä monen yksikön potilaisiin, tulee tutkimukselle hakea lausunto PPSHP:n eettiseltä toimikunnalta. Tämä lausunto ei kuitenkaan ole tutkimuslupa, vaan sen myöntää ko. tulosyksiköiden johtajat.

Tutkimus- / opinnäytetyön lupaa varten opiskelija toimittaa oppilaitoksessa hyväksytyyn opinnäytetyön suunnitelman ylihoitajalle ja sopii hänen kanssaan tapaamisajan. Lasten ja nuorten tulosyksikkö painottaa opinnäytetyön suunnitelmassa erityisesti tutkimuseettistä pohdintaa ja aineistonkeruun konkreettista kuvausta. Mikäli opinnäytetyön suunnitelma ei edellytä korjauksia, saa opiskelija mukaansa ylihoitajan allekirjoittaman lupalomakkeen.

Tutkimukselle / opinnäytetyölle luvan myöntänyt on vastuussa tutkimusluvasta ja hän ratkaisee tarvitaanko siitä eettisen toimikunnan lausunto. Mikäli ylihoitaja arvioi eettisen toimikunnan lausunnon olevan tarpeellinen, keskustelee hän asiasta tulosyksikönjohtajan kanssa. Tulos- ja vastuuyksiköissä tehtävät opinnäytetyöt ovat ko. yksikön vastaavan lääkärin vastuulla. Opiskelija tiedottaa tulevasta opinnäytetyöstään osastotunnilla.

Kaikki opinnäytetyöt diaaroidaan tulosyksikköön, mikä mahdollistaa tutkimustoiminnan seuraamisen. Diaaroinnista vastaa klinikkasihteeri, jolle ylihoitaja lähettää tarvittavat tiedot tutkimusluvasta antamisen jälkeen.

3. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tiedonantajien nimien luovuttaminen

Tutkimusyksikön osastonhoitaja organisoii tietojen antamisen opiskelijoille ylihoitajan myöntämän tutkimusluvasta pohjalta. Opiskelija vastaa siitä, etteivät tiedonantajien tiedot tule ulkopuolisten tietoon tutkimuksen missään vaiheessa.

Kyselytutkimus:

Opiskelija toimittaa kyselylomakkeet, laatimansa saatekirjeen ja nimellään varustetut palautuskuoret (ks. 3.2) tutkimusyksikön osastonhoitajalle, joka organisoii lomakkeiden lähettämisen sairaalan kirjekuorissa varustettuna sairaalan saatekirjeellä (Liite 1). Näin opiskelija ei saa perheiden yhteystietoja.

Haastattelu- ja havainnointitutkimus:

Opiskelija keskusteleo tutkimusyksikön osastonhoitajan kanssa tiedonantajien hankkimisesta. Opiskelija toimittaa osastonhoitajalle potilastiedotteen, jonka ohje löytyy PPSHP:n eettisen toimikunnan sivuilta (<http://intranet/page.asp?Section=3486&Item=10098#Potilastiedote>). Tämä tiedote annetaan vanhemmille kysyttäessä heidän halukkuuttaan osallistua opinnäytetyöhön. Osastonhoitaja organisoii tiedonantajien hankinnan. Opiskelija saa tutkittavien yhteystiedot vasta, kun tutkittavat ovat antaneet siihen suostumuksensa.

3.2 Kotiin lähetettävä kysely - kirjekuoret

Kun kysely lähetetään lapsen / nuoren kotiin, lomakkeet lähetetään sairaalan kirjekuorissa. Käytäntö viestii osaltaan tutkimuksen olevan osa sairaalan toimintaa. Tulosyksikkö antaa opiskelijoille lähetyskirjeet (2. luokka), opiskelija hankkii itse palautuskuoret. Palautuskuorien postimaksun maksaja harkitaan tapauskohtaisesti ylihoitajan ja opiskelijan tutkimuslupaani liittyvässä tapaamisessa.

3.3 Opinnäytetyön potilastiedote

PPSHP:n eettisen toimikunnan ohjeissa määritellään suostumuksen pyytämiseen liittyvät käytänteet <http://intranet/page.asp?Section=3486&Item=10098>

Lasten ja nuorten tulosyksikössä potilastiedote osoitetaan vanhemmille / huoltajalle/ lapsen edunvalvojalle. He ratkaisevat lapsen / nuoren osallistumisen tutkimukseen.

3.4. Suostumusasiakirja opinnäytetyöhön osallistumiseen

Opinnäytetöihin pyydetään vanhempien ja / tai nuoren allekirjoittama suostumus. Suostumusasiakirjan sisällöstä on ohjeet PPSHP:n eettisen toimikunnan ohjeissa (<http://intranet/page.asp?Section=3486&Item=10098>). Lapsen / nuoren vanhempia / huoltajaa / edunvalvojaa on aina informoitava kirjallisesti tutkimukseen pyytämisestä / osallistumisesta, vaikka 15 vuotta täyttäneellä nuorella on oikeus itse allekirjoittaa suostumusasiakirja

Haastattelututkimuksessa opiskelija pyytää tiedonantajan allekirjoituksen suostumusasiakirjaan samalla, kun hän varmistaa heidän osallistumisensa. Kotiin lähetävässä kyselytutkimuksessa vastaaminen tulkitaan suostumukseksi.

Tutkimuksen / opinnäytetyön valmistuttua opiskelija toimittaa allekirjoitetut suostumusasiakirjat klinikksihteerille säilyttämistä varten. Asiakirjoihin liitetään tieto opinnäytetyön tekijä(t), aihe ja vuosi.

3.5 Sairaalan saatekirje kotiin lähteviin kyselyihin

Kaikkiin kotiin lähtettäviin tutkimusasiakirjoihin liitetään tulosityksikön saatekirje (liite 1). Kirje osoittaa lapsen vanhemmille / huoltajille, että tutkimus on osa sairaalan toimintaa ja sen tavoitteena on hoidon kehittäminen. Lisäksi kirje vakuuttaa vastaanottajalle, että tulosityksikkö valvoo omalta osaltaan tutkimuksen tekemistä yhteistyössä oppilaitoksen kanssa.

4. OPINNÄYTETÖIHIN LIITTYVÄT KUSTANNUKSET

Opinnäytetöistä ei makseta opiskelijoille palkkaa tai palkkiota. Työn tekemiseen liittyvien kustannusten korvaamisesta opiskelija sopii opinnäytekohtaisesti ylihoitajan kanssa. Opinnäytesuunnitelman tulee sisältää kustannuslaskelma, joka toimii keskustelun pohjana.

5. TEKIJÄNOIKEUDET

Opinnäytetöinä valmistuu erilaisia ohjeita (tuotteita) ja tutkimuksia. Tutkimuksia lukuun ottamatta nämä liitetään osaksi tulosityksikön ohjeita sairaanhoitopiiriin intranettiin. Edellytyksenä on, että ohjeiden laatu ja sisältö vastaavat tilaajan vaatimuksia.

Opinnäytetöiden liittämistä shp:n intranettiin ja aikataulusta päättää tulosityksikkö. Opinnäytetyön tekijänoikeudet säilyvät pääsääntöisesti opiskelijalla, osaoikeuksien siirtämisestä neuvotellaan ja laaditaan kirjallinen sopimus.
[Http://intraweb.students.oamk.fi/sote/docs/opinnayteohjeet/tyosuunnitelma/projekti/tekijanoikeussopimus.doc](http://intraweb.students.oamk.fi/sote/docs/opinnayteohjeet/tyosuunnitelma/projekti/tekijanoikeussopimus.doc)

6. RAPORTOINTI

Opiskelija informoi yhteistyöyksikköä osastotunnilla ennen opinnäytetyön aloittamista ja sen valmistuttua.

Opiskelija toimittaa valmiin opinnäytetyön ja sen sähköisen version opinnäytetöiden ohjauksessa vastaavalle. Klinikkasihiteeri (Aila Kokko, puh 315 5432) kirjaa työn valmistuneeksi diaariin.

7. OPINNÄYTETÖIDEN TULOSTEN YHDISTÄMINEN

Opinnäytetöiden aineisto koostuu pääsääntöisesti kysely- ja haastatteluaineistoista, joista yksittäisen potilaan ja perheen tunnistaminen on vaikeaa. Aineistojen koko on suhteellisen pieni, josta syystä samaan ainepiiriin kuuluvien opinnäytetöiden tulosten yhdistäminen voi tuottaa uutta tietoa lasten ja nuorten hoitotyön kehittämiseen.

Opinnäytetöitä ohjaavat lehtorit sekä lasten ja nuorten tulosityksikön edustajat voivat yhdistää yhteistyössä samaan aihepiiriin kuuluvien opinnäytetöiden tulokset ja kirjoittavat niistä artikkelin alan ammattilehteen. Tekijänoikeudet säilyvät alkuperäisen tutkimuksen tekijällä, mitä osoittaa asianmukaisten lähdeviitteiden käyttäminen viitattaessa alkuperäiseen aineistoon.

8. OPINNÄYTEYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Lasten ja nuorten tulosityksikkö toimii yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja yksiköiden kanssa opinnäytetöiden ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyö tapahtuu mm. vuosittaisessa ohjaavien opettajien ja tulosityksikön edustajien tapaamisissa. Näissä tapaamisissa päivitetään tämä asiakirja. Tulosityksikkö kutsuu kokouksen koolle lukuvuoden päättyessä kesäkuun alussa. Kokoukseen kutsutaan opiskelija-asioihin liittyvät yhteistyökumppanit.

Nämä opinnäyteyhteistyön ohjeet liitetään PPSHP:n, lasten ja nuorten tulosityksikön intranettiin. Oppilaitoksille lähetetään sähköinen, päivitetty versio asiakirjasta kerran vuodessa laitettavaksi niiden www-sivuille. Oppilaitokset linkittävät tarvittavat asiakirjat siihen. Kesäkuun tapaamisen jälkeen tulosityksikkö huolehtii ohjeen päivittämisestä.

9. INTERNATIONAL STUDENTS

Kansainvälisiä opiskelijoita koskevat tässä asiakirjassa esitetyt periaatteet. International students will follow guidelines recommended in this paper. More information available:

<http://www.oamk.fi/esittely/kv-toiminta/opiskelijavaihto/ects/>

10. LÄHDEVIIITTEITA AIHEESTA ”LAPSET TUTKIMUKSEN KOHTEENA”

- Office for Human Research Protections (OHRP). Special protections for children as research subjects. www.hhs.gov/ohrp/children
- Tillet J. 2005. Adolescents and informed consent. Ethical and legal issues. Journal of Perinatal and Neonatal Nursing 19 (29), 112 – 121.
- Ehdotus lasten ja nuorten hallitusohjelmaksi 2006. <http://www.lapsiasia.fi>

- Leino-Kilpi H. 2003. Mitä lasten ja nuorten hoitotyö on? Teoksessa Leino-Kilpi H & Välimäki M. Etiikka hoitotyössä. WSOY, Helsinki: 186 – 200.
- Ungar D, Joff S & Kodish E. 2006. Children are not small adults: Documentation of assent for research involving children. *The Journal of Pediatrics* 149: S31 – S3
- Miller S 2000. Researching children: issues arising from a phenomenological study with children who have diabetes mellitus. *Journal of Advanced Nursing* Vol. 13(1): 1228 – 1234.
- Punch S. 2002 Research with children The same or different from research with adults? *Childhood*, Vol. 9: 321 -341.
- Punch S 2002. Interviewing Strategies with Young People: the "Secret-Box", Stimulus Material and Task-based Activities. *Children & Society* Vol 16: 45 – 56.
- ETENE: Näkökulmia lääketieteellisistä tutkimuksista lapsilla (<http://www.etene.org/dokumentit/Lapsetfin131003.pdf>)
- Waterston E.C. 1998: The rights of a child. *Current Paediatrics* 8: 157 - 161.
- Eder D. & Fingerson L. 2003. Interviewing Children and Adolescents. Kirjassa: Holstein JA. & Gubrium JF (Eds.). *Inside Interviewing, New Lenses, New Concerns*. Sage Publications, London: 33 – 53.

POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAAN-
HOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ

SAIRAALAN SAATEKIRJE KOTIIN

Hyvä lapsen / nuoren vanhempi / huoltaja

Lasten ja nuorten tulosityksikössä opiskelee sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita, joiden opintoihin sisältyy opinnäytetyön tekeminen. Opiskelijoiden opinnäytetyöt tuovat sairaalalle tarpeellista tietoa, joka auttaa kehittämään perhelähtöistä toimintaa.

Opiskelijat noudattavat tutkimusta tehdessään yleisiä tutkimuseettisiä periaatteita. Niiden toteutumisesta vastaavat opinnäytetyön ohjaavat opettajat oppilaitoksessa ja tulosityksikön ylihoitaja yhdessä tutkimuksen kohteena olevan yksikön osastonhoitajan kanssa. Tutkittavien kannalta keskeistä on vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen, vaitiolo lapsen ja perheen asioista ja tutkittavien suojaaminen. Tutkimukseen osallistuminen on aina vapaaehtoista, eikä osallistumisesta kieltäytyminen vaikuta mitenkään lapsen / nuoren saamaan hoitoon. Vaitiolovelvollisuus lapsen ja perheen asioista jatkuu tutkimuksen, opiskelun ja työajan ulkopuolelle, se on pysyvä. Hyväksytty tutkimussuunnitelma sisältää opiskelijan pohdinnan siitä, miten hän vastaa näihin eettisiin kysymyksiin.

Halutessanne lisätietoja tästä tutkimuksesta, voitte ottaa yhteyttä tutkimuksen tekijöihin, osastonhoitajaan tai ylihoitajaan.

Opiskelija

Osastonhoitaja

Ylihoitaja

Lasten ja nuorten tulosityksikkö, OYS

Osastonylilääkäri

Lasten ja nuorten tulosityksikkö, OYS

POHJOIS-POHJANMAAN
SAIRAANHOITAPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tuloksista toiminnaksi

Työryhmä:

Elsa Manninen, yliopettaja, hankkeen vetäjä*

Terttu Koskela, lehtori*

Seija Kokko, lehtori*

Anne Korhonen, kliinisen hoitotieteen asiantuntija **

* Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan yksikkö

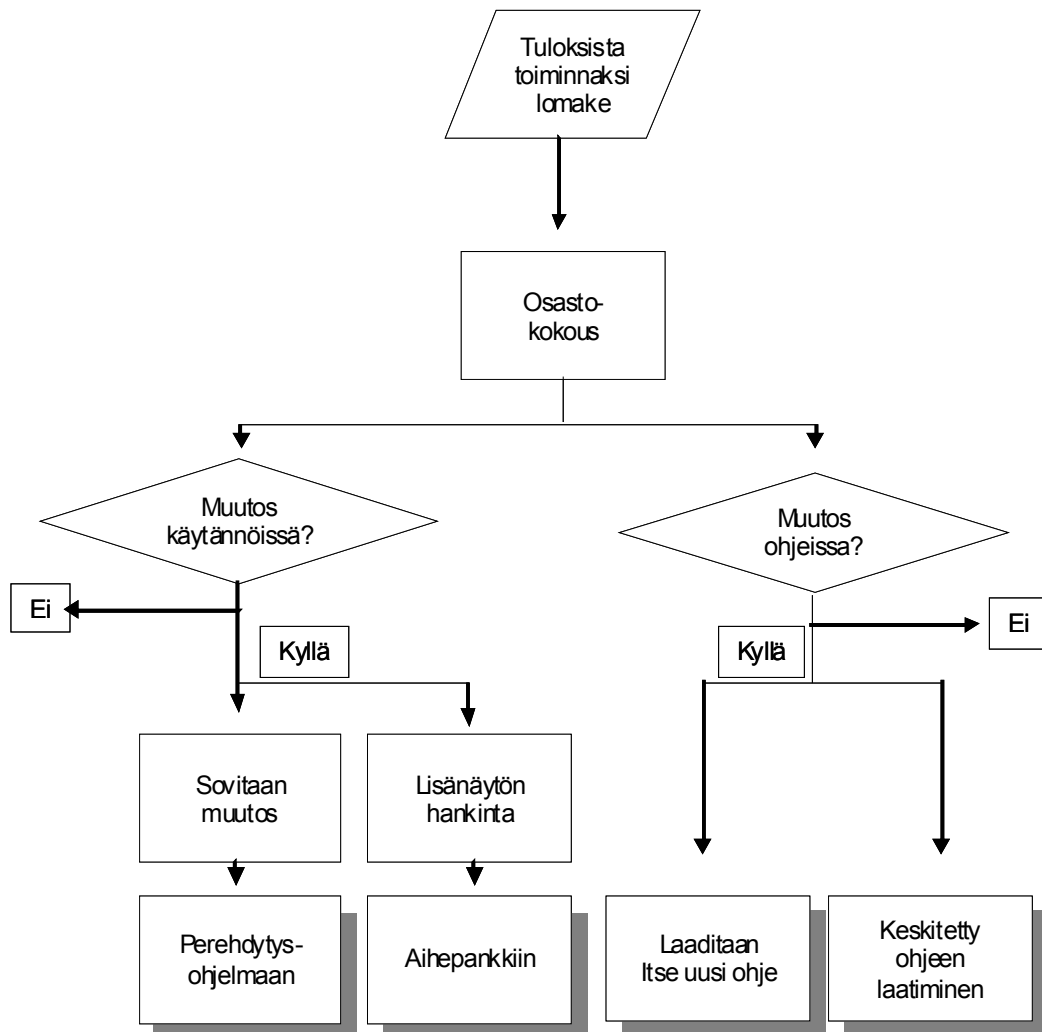
** Oulun yliopistollinen sairaala, lasten ja nuorten tulosyksikkö

13.2.2008

A. Sovellus- ja kehittämisaueena kliininen hoitotyö

Osastokohtaiset toiminna muodot ja käytännöt	Toimija	Yhteistyökumppanit	Ajankohta	Välineet
Tuotosten esittely osastokokouksessa ja/tai osastotunneilla	Opiskelija	Opettaja, Kertän substanssiohjaaja, oh	Työn valmistuttua	LOMAKE tiivistelmän muokkaamiseen
Potilas- ja/tai hoito-ohjeet sekä mahdolliset prosessikuvaukset tarkistetaan ja muutetaan tarvittaessa tuotoksia hyödyntäen	Opiskelija toimittaa yhteenvetoon tuotoksista ja suosituksista kehittämisaueen vastuhenkilölle	Oh, kl. htiel.ast Ohjeiden organisointiryhmä*	Työn valmistuttua	Em. LOMAKE - opiskelija selvittää työn aikana tahot, joille tiivistelmä lähetettävä
Tuotosten käyttö perehdyttämisessä (aihealueen)	Oh ja perehdytyksestä vastaava	Kertän substanssiohjaaja, oh	Aina, kun asia liittyy perehdytettävään asiaan	em. LOMAKE opiskelijajoukkoskissa, hyväksöisen työn tiivistelmä liitetään perehdytykskansiöön
Lisänäytön hakeminen	Kehittämisalueen vastuhoitajat, kl. htiel.ast, oh, uudet opiskelijat			Aihe liitetään ty.n aihepankkiin
Tulokset huomoidaan tarvittaessa potilaspalautteen suunnittelussa	Oh			
Posterit opinnäytetyön tuotoksista	Opiskelija	Opettaja	Työn valmistuttua	

**Jotta mallista ei tule ulkoa asetettu "vaatimus", on tarpeen tarkastella sitä suhteessa olemassa oleviin työelämän resursseihin. Ohjeiden organisointiryhmä on ollut toiminnassa jo kauan, ryhmä kokoontuu 2 x/v miettimään tarvitta uusista ohjeista. Täydennys kuvio on: Käytännössä on hyvin mahdollista, että opiskelijat esittelevät opinnäytteidensä tiivistelmät osastonhoitajakokouksessa 2 x/v, jolloin ko. kokous voi ottaa kantaa, aiheuttaako jatkotoimenpiteitä.

Kuvio 1. Osastokohtainen opinnäytetyön tulosten soveltaminen

Tulosyksikkökohtaiset toimintamuodot ja käynnöt	Toimija	Yhteistyökumppanit	Ajankohta	Välitteet
Yhteenveto tuotoksista ja suosituksista	Opiskelija toimittaa yhteenvetön tuotoksista ja suosituksista kehittämisalueen vastuuhenkilölle, osastorohottajalle, opiskelijoiden ohjauksesta vastaavalle ja opettajalle	Aiheen vastuuhoitaja, oh	Työn valmistuttua	LOMAKE tiivistelmän muokkaamiseen
Tuotosten esittely Näyttöön perustuvassa ilmapäivässä	Ohjelman suunnittelijat (yh. & kl. htiet.ast)	Opinmäytetyön tekijät		
Posterinäyttely tulosyksikön tiloissa?				
Sairaala- ja sairaanhoitopiirikolttaiset toimintamuodot ja käynnöt	Toimija	Yhteistyökumppanit	Ajankohta	Välitteet
Tuotosten esittely työelämän ja koulutuksen yhteistyön kehittämissäpäivässä	Opiskelija, opettaja	Päivän suunnittelijat	1 x /v	Tiivistelmä, posterit, esitys
Artikkelin laadinta Pohjanpiirilehteen	Opiskelija	Opettaja, kentän substanssiohjaaja	Työn valmistuttua	
Shpp:n julkaisusarjaan	Kl. htiet. ast.	Opinmäytetyhteistyössä mukana olleet tahot (OAMK, DIAK, OY)	V 2008 aikana	Ohje shpp:n intranetissä

B. Sovellus- ja kehittämisaalueena oppisällöt ja koulutus

Toimintamuodot ja käytännöt	Toimija	Yhteistyökumppanit	Ajankohhta	Välineet
Oppimätietöseminaarit tiedoksi oppilaitoksen sisällä	Lasten hoitotyön opettaja	Opiskelijat	1-2 vk ennen oppimätietöseminaaria	Reaaliaikainen postituslista, Web CT
Päivitetty oppimätietöön rekisterit	Lasten hoitotyön opettaja	Kliiniset asst.	1 xv	
Perheen hoitotyön harjoittelu	Lasten hoitotyön opettaja	Opiskelijat	Harjoittelun aikana	Omallalla opiskeluhosastollaan tehtyjen oman oppimätietöiden analysointi
Syventävien hoitotyön harjoittelu	Lasten hoitotyön opettaja, opiskelija	Harjoittelun ohjaaja	Harjoittelun aikana	Omallalla opiskeluhosastollaan tehtyjen oman oppimätietöiden analysointi
Moniammatillinen oppimätietöteistyö	Eri alojen opettajat	Opiskelijat	Oppimätietöitä suunnitellaessa	
Oppimätietöiden tuotoksia markkinoidaan opetuksessa ja muiden alojen opettajille	Opettajat	Käsitöiden, radiografian terveydenhoitoon, kliniseen hoitotyön opettajat, opintojaksolla opiskelevat opiskelijat	Jatkuvasti	Tuotteet, joilla markkinoidaan

C. Sovellus- ja kehittämisalueena hoitotyö valtakunnallisesti ja kansainvälisesti

Toimintamuodot ja käytännöt	Toimija	Yhteistyökumppanit	Ajankohta	Välineet
Artikkelin kirjoittaminen alan lehtiin opistelijatyönä (esim. kypsyyšnäytteinä)	Opiskelija	Opinnäytetyön ohjaajat	Opintojen loppuvaiheessa tai päätyttyä	Lehden kirjoitusohjeet
Samaa aihepiiriä käsittelevien opinnäytetöiden tulosten raportointi julkaisuna tai artikkelina	Opettajat, kl ihiet ast / alueen vastuhoitaja	Julkaisukanavan edustaja	Kun useita samaa aihepiiriä käsitteleviä opinnäytetöitä on valmistunut.	Julkaisijan kirjoitusohjeet
Tulosten esittely kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa ja seminaareissa - tuotosten esittely	Opinnäytetyön ohjaajat, opiskelija, kl ihiet ast / alueen vastuhoitaja	Seminaarin / konferenssin järjestäjät	Aikataulun mukaan	Estysohjeet

LOMAKE. Opinnäytetyön tuloksista tiedottaminen*

Opinnäytetyön aihe, tekijä (t) ja valmistumisvuosi (Opiskelija)

Opinnäytetyön nimi: Lävistyksen terveydenhuollon palvelujen yhteydessä. Kysely- ja haastattelututkimus nuorten ajatuksista ja kokemuksista

Tekijät: Jenna Juntunen ja Jaana Karjalainen
2010

Opinnäytetyön metodiset ratkaisut(Opiskelija)

Tutkimuksemme on kuvaileva tutkimus, joka toteutettiin kvantitatiivisella tutkimusotteella varmistaaksemme mahdollisimman laajan tutkittavien joukon. Käytimme menetelmätriangulaatiota eli yhdistimme erilaisia tutkimusaineistoja. Keräsimme itse tutkimusaineistoa sekä Internet-kyselyllä että lomakehaastattelun avulla.

Opinnäytetyön keskeiset tulokset (Opiskelija)

Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että hyvin monet eri syyt saavat nuoria ottamaan lävistyksiä. Suurimpina syinä voimme pitää sitä, että lävistyksiä pidetään hyvännäköisinä ja että ne ovat osa nuorta itseään muodin tai kavereiden vaikutuksista piittaamatta. Huolestuttavaa vastauksissa on se, että yli puolet vastaajista on laittanut itse lävistyksensä ja osa nuorista ei suostu lävistyskorun poistoon vaikka se olisi terveystieteiden hoidon aikana.

Nuoret kertovat, että lävistyskorua ei useinkaan huomioida hoitotoimenpiteen yhteydessä. Osalta nuorista koru on poistettu, mutta heille ei ole tarjottu mahdollisuutta esimerkiksi väliaikaiskorun tai teippauksen käyttöön. Valtaosa nuorista on sitä mieltä, että lävistyskorun käyttö ei vaikuttanut hoitohenkilökunnan suhtautumiseen heihin potilaana. Pääsääntöisesti nuorilla itsellään on paljon tietoa lävistyksistä ja niiden terveysvaikutuksista. Nuorten mielestä hoitohenkilökunnalla on parantamisen varaa tiedoissaan lävistyksistä ja lävistyskorujen poistosta. Suurin osa nuorista suostuisi lävistyskorun poistoon hoidon ajaksi tai väliaikaiskorun käyttöön, jos henkilökunta pitäisi sitä tarpeellisenä ja osaisi perustella sen asiantuntevasti.

**Opinnäytetyön tekijän suositukset / kehittämis ehdotukset käytännön hoitotyöhön
(Opiskelija)**

Hoitohenkilökunnan tiedon lisääminen: Lävistysten sijainti, erilaiset korutyypit, korujen irrotus tavat. Tiedetään haitat/esteet toimenpiteille, osataan perustella menettelytavat.

Väliaikaiskorujen käyttö: Osastolle voidaan varata muutama muovikoru. Vaihtoehtoisesti korun korvaaminen katetrilla, ompeleella jne. Korun teippaus toimenpiteen ajaksi.

Opinnäytetyön esittäminen (paikka ja aika) sekä tehdyt päätökset (Osastonhoitaja)

Seurantasuunnitelma (Osastonhoitaja)

Osastonhoitajan allekirjoitus ja päiväys

Jakelu: Osastonhoitajat, Terttu Koskela
Opinnäytetyö toimitettu, Aila Kokko (diaari)

* Lomake on julkaistu opinnäytetyön tekijöiden suostumuksella.

Tekijänoikeudet

Opinnäytetyön tekijänoikeudella suojataan ja edistetään opiskelijan henkistä luomistyötä eri muodoissa. Tunnustamalla opiskelijan oikeus määrätä opinnäytetyön hyödyntämisestä kannustetaan luovaa toimintaa, edistetään luovien tuotteiden tuotantoa ja levitystä.

Tekijänoikeuksia säädellään kansallisella lainsäädännöllä, EU:n direktiiveillä ja kansainvälisillä sopimuksilla. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien haltijoiden oikeuksia hallinnoivat ja valvovat tekijänoikeusjärjestöt. (48, 49, 50.)

Tekijänoikeuden kohde on kirjallinen tai taiteellinen teos. Suojan saamiseksi teoksen tulee ylittää ns. teoskynnys (ts. yltää teostasoon). Suojattu teos on tekijänsä luovan työn tulos. Tekijänoikeus syntyy kun teos on luotu. Tekijänoikeuden saaminen ei edellytä rekisteröintiä, ilmoitusta tai muunlaisen muotovaatimuksen täyttämistä. Tekijänoikeus tuottaa opiskelijalle hänen henkilönsä liittyviä oikeuksia. (48, 49, 50.)

Tekijänoikeuteen on laissa tehty monia rajoituksia. Rajoitusten laajuus vaihtelee.

Joissakin tapauksissa tekijänoikeus on säädetty väistymään ja tietty teoksen käyttäminen sallitaan ilman tekijän lupaa ja korvausta maksamatta. Nämä tekijänoikeuden rajoitukset koskevat yksityiseen käyttöön tapahtuvaa kopiointia, opetustoiminnassa sekä arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa tapahtuvaa teosten käyttöä, kopiointia vammaisten tarpeisiin, myytyjen teosten edelleen myyntiä, siteeraamista, julkistettujen taideteosten käyttämistä sekä teosten käyttämistä tiedotustarkoituksiin. (48, 49, 50.)

Tapauksissa, joissa myönnetään tulosten käyttöoikeudet suojattuun aineistoon, tekijänoikeuden toimivuutta on edistetty ns. sopimuslisenssijärjestelmällä, joka pohjautuu yhteistyöneuvotteluihin ja sopimuksiin. Suojatun aineiston kaupankäyntiä edistävät ja turvaavat erityisesti tekijöiden oikeus määrätä ja jakaa teosten välittämistä, levittämistä ja myyntiä. Koska tekijöille on turvattu neuvotteluasema, jonka kautta he voivat sopia tekijänoikeuksiensa jakamisesta. (48, 49, 50.), sovitaan opinnäytetöiden yhteydessä käyttöoikeuksien luovuttamisesta opinnäytetyön tilaajalle. Tämä antaa opinnäytetyön tilaajalle oikeudet päivittää ja levittää opinnäytetyön tuloksena syntyneitä tuotteita sellaisessa muodossa, että opiskelijan tekijänoikeudet kuitenkin säilyvät.

Tekijällä on myös moraalisia oikeuksia. Teosta käytettäessä tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan edellyttämällä tavalla. Teosta ei saa muuttaa sellaisella tavalla tai saattaa yleisön saataviin sellaisessa yhteydessä, että tämä loukkaa tekijän omalaatuisuutta tai arvoa. Tekijänoikeus on voimassa tekijän elinajan ja vielä 70 vuotta hänen kuolinvuotensa päättymisestä. (48, 49, 50.)

Tekijänoikeuden loukkaaminen on rangaistava teko. Tekijänoikeuden alan tämän hetken tärkeimmät kysymykset liittyvät tietoyhteiskuntakehitykseen sekä tieto- ja viestintäteknologian kehitykseen. Tekijänoikeusjärjestelmän tasapainoinen kehittäminen merkitsee niin luovien tekijöiden ja muiden laissa säädettyjen oikeuksien haltijoiden kuin teollisuuden, tutkimuksen ja opetuksen, kuluttajien ja muiden käyttäjien etujen huomioon

ottamista. Tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta, lausuntoa voi pyytää kuka tahansa, esimerkiksi yksityishenkilöt, yritykset, yhteisöt, poliisi, hallintoviranomaiset ja tuomioistuimet. (Rikoslaki 1889/39, Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa 2000/344, Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta 2002/458.)

POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPHIRIN JULKAISUSARJAN JAKELU

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto
Terveystieteiden ammattikorkeakoulut ja oppilaitokset
Oulun yliopisto, lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto
Turun yliopisto, lääketieteellinen tiedekuntakirjasto
Kainuun keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Keski-Pohjanmaan keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Kuopion yliopistollinen sairaala, tieteellinen kirjasto
Lapin keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Länsi-Pohjan keskussairaala, tieteellinen kirjasto
Terveystieteiden keskuskirjasto
Terveystieteiden keskuskirjasto
Terveystieteiden keskuskirjasto
Terveystieteiden keskuskirjasto
Sosiaali- ja terveysministeriö, kirjasto